

P

**omagamy
sobie
w pracy**

ROK XXVIII

NR 1/2

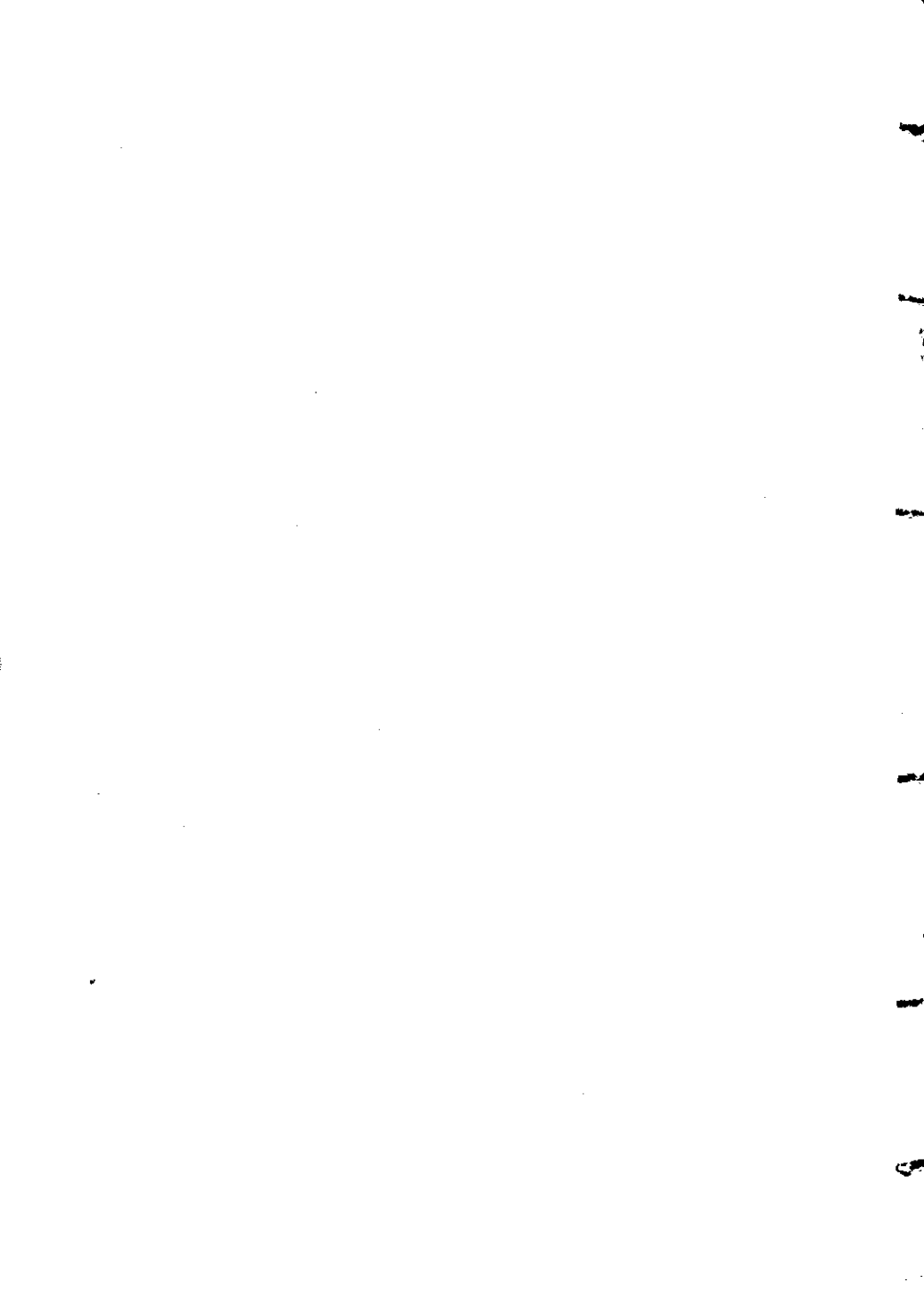
1983

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
IM. EMANUELA SMOŁKI W OPOLU

WOJEWÓDZKA
BIBL. PU
W OPOLL

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Półrocznik instrukcyjno-metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki
w Opolu

Rok XXVIII

nr 1/2

1983

Redaguje kolegium w składzie: Ireneusz Chudy - przewodniczący
Joanna Czarkowska - Pasierbińska - sekretarz
Mieczysław Faber, Krystyna Głęb, Janina Kościół

Projekt okładki - Janusz Młynarski

SPIS TREŚCI:

Str.

Joachim Glensk	- Śląsk Opolski między wrześniem a wyzwoleniem /Materiały bibliogra- ficzne.Cz.2./	1
Irena Buczyńska	- Spotkania autorskie w pracy bibliotek	11
Hanna Jamry	- W trosce o kulturę języka Lekcja biblioteczna	17
Wykaz lektur szkolnych		29
Janina Kościów	- Jubileusze i Jubileaci	61
Mieczysław Faber	- Kronika /Styczeń - grudzień 1982/	67

Śląsk Opolski między Wrześniem a wyzwoleniem

/Materiały bibliograficzne.Cz.2/

1. MAREK Franciszek, Rostropowicz Joanna: Zbrodnie hitlerowskie popełnione na Niemcach na Śląsku Opolskim w okresie drugiej wojny światowej. Acta Universitatis Wratislaviensis No424 - Studia nad faszyzmem i zbrodniami hitlerowskimi 1979 /T/4 s.87-103, res. Zsf.
2. /MARIUSZ Janina/ MAJA: Kartoteka zbrodni. Wiele nogi kryje Ziemia Opolska, Trybuna Opolska 1970 nr 258 s.3. Zbrodnie hitlerowskie na Śląsku Opolskim.
3. MARSZAK Leopold: Wizytówka na niebie nad obozem lambinowickim. Kulisy 1965 nr 29 s.4.
4. MAZAK Stanisław: Pierwszy logier błogosławionego Maksymiliana Kolbego w Lambinowicach. Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej 1973 nr 5 s.145-158.
5. MAZUREK Stefania: Z dziejów tajnej oświaty polskiej na Śląsku Opolskim w latach II wojny światowej. Opole: Instytut Śląski 1973, 135 /1/ s. Komunikaty. Seria monograficzna nr 119.
6. MROZIEC ALFONS: Zginęli w Dachau. studia Śląskie 1975 1.28, s.377-425.
M.in. Opole.
7. MUSIOŁ Teodor: Opole w ruchu oporu. Dzieje najnowsze. Trybuna Opolska 1968 nr 354 s.4, 7-8, ilustr.
Toż. poszerz.: Kalendarz Opolski TRZZ 1970 druk 1969 s.210-221, ilustr.
8. TENZEL: Ślązacy w Dachau. Tanze 1969 druk 1968 s.67-71, ilustr.
9. MUZYKA Martyrologii Jeńców Wojennych w Lambinowicach. /Informator/. Oprac. Stefan Pociółek i in. Opole 1969.
10. MYCĄK Józef: Ewakuacja więźniów oświęcimskich przez teren powiatu prudnickiego. Praga. Biuletyn Łódzkiego Instytutu Historycznego w Polsce 1978 nr 2 s.51-57, ilustr., rys.oz. Bibli

11. MYKITA-GLENSK Czesława: Druga wojna światowa we wspomnieniach Ślązaków. Pomagamy Sobie w Pracy 1979 nr 2 s.37-45.
12. OBOZY hitlerowskie na ziemiach polskich 1939-1945. Informator encyklopedyczny. Warszawa: PWN 1979, 678 s. ilustr., mapy. Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. Rada Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa.
13. OCHLAST Augustyn: Świadek oskarżenia: O młodości, której nie miałem. Mordercy i ich ofiary. Trybuna Opolska 1964 nr 235, 241 s. 3-4, ilustr., portr.
Opolanie w Buchenwaldzie.
14. OBORKIEWICZ F/Grund/: Tajemnica obozu w Lambinowicach w świetle hitlerowskich dokumentów. WTK 1967 nr 21 s.2.
15. OLSZYNA Roman: Zbiorowa ucieczka z Pampitz. Za Wolność i Lud 1965 nr 16.
16. OPOLSKI Jerzy: Jeszcze nie wszystko znane. Na tropach zbrodniarzy. Trybuna Opolska 1965 nr 162 s.5.
17. TENZE: Lamsdorf - miejsce hitlerowskiego ludobójstwa. Tamże 1970 nr 73 s.3.
18. TENZE: Nie wszystko jest tylko bliźną. Poglądy 1966 nr 14 s. 4-5, ilustr.
Obóz jeńców wojennych w Sławięcicach.
19. TENZE: Topografia zbrodni. Trybuna Opolska 1964 nr 96 s.4, mapa.
Toż: Nadodrże 1965 nr 17 s.2-4.
Hitlerowskie obozy koncentracyjne na Śląsku Opolskim.
20. PILICHOŃSKI Czesław: Kaźnia hitlerowska Lamsdorf. Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce . 1978 T.28 s.9-17. res.sum.Zsig.
21. PIPER Franciszek: Podobóz Blechhammer /Blechownia Śląska/. Zeszyty Oświęcimskie 1967 z.10 s.39-57, ilustr., mapa 1, pl., tab.
22. PLUCIŃSKI Alojzy: Fragment notatek prowadzonych w Stalagu VIII B. Lamsdorf w okresie od 29 października 1944 do 20 stycznia 1945 r. Lambinowicki Rocznik Muzealny 1978 R.2 s.69-76.
23. ROCHŁOŃ Edward: Ucieczka ku wolności. Trybuna Odrzańska 1980 nr 17 s.1,4, ilustr.
Opis ucieczki z filii obozu koncentracyjnego Gross-Rosen

w Pępicach k. Brzegu.

24. POLCISKI Franciszek: Zamierzenia likwidacji działaczy polskich na Opolszczyźnie w latach 1939 - 1944. Studia Śląskie 1968 T.1 s.185-231.
25. POPIOLEK Kazimierz: Czy Opolszczyzna potrzebuje "ulgowej taryfy"? Zarania Śląskie 1970 z.4 s.644-645.
Ruch oporu na Śląsku Opolskim.
26. TENŻE: "Niemiecki" Śląsk w oczach hitlerowców. Poznań 1958, 31 s.
27. TENŻE: W sprawie specyfiki ruchu oporu na Opolszczyźnie. Głos w dyskusji. W: PPR na Opolszczyźnie. Materiały sesji naukowej w Opolu 2-3 marca 1962 r. Katowice 1964 s.184-187.
28. POPIOLEK Stefan: Pięć lat pracy Muzeum Martyrologii Jenców Wojennych w Łambinowicach. Za Wolność i Lud 1970 nr 5 s.17.
29. TENŻE: Znaczenie dokumentacji w pracy naukowej i wystawienniczej /muzeów martyrologii/. Łambinowicki Rocznik Muzealny 1978 R.2 s.3-12.
30. POŹNIAK Stanisław: Tę robotę zrobił Wehrmacht. /konferencja naukowa w Opolu poświęcona dziejom obozu jenieckiego w Łambinowicach/. Za Wolność i Lud 1965 nr 20 s.12.
31. RECHOWICZ Henryk: Stan badań dotyczących zbrodni hitlerowskich w ośrodkach Wrocławia, Opola i Katowio. Wrocław 1964, 20 s. Materiały Archiwalne Wrocławskiego Okręgu ZBoWiD. Tylko do użytku wewnętrznego.
32. RÓŻANOWSKI Kazimierz: Materiały do okresu II wojny światowej w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Opolu. Zarania Śląskie 1960 z.1 s.107-115.
33. RUSINEK Zdzisław: Droga przez druty. Trybuna Opolska 1964 nr 133 s.5.
Opolanie w Buchenwaldzie.
34. TENŻE: Walka za drutami. /Konspiracyjna działalność więźniów Opolan /1939-1945/ /. W: Martyrologia i walka Opolan /1939-1945/. Opole 1964 s.38-63.
35. RUSINEK Zdzisław; Drozdowski Stanisław: Jeniecki ruch oporu w Stalagu VIII B. WTK 1968 nr 49 s.6-7.
Łambinowice.

36. CIŻ: Opolanie w kaźniach okupacji: Ku zagładzie; W cieniu "Dębu Goethego"; Buchenwald walczy. WTK 1963 nr 46 s.1,4, nr 47 s.4, nr 48 s.4-5.
37. CIŻ: Opolski ruch oporu. Opole 1970 nr 1 s.10-11, 26, ilustr. Uzupeł., Tamże nr 2 s.33.
38. CIŻ: Parę dni na Moltkestrasse. Tamże nr 8 s.15-16. Ruch oporu w Stalagu Lamsdorf.
39. CIŻ: Śląsk Opolski. Martyrologia polskiego duchowieństwa 1939-1945. WTK 1966 nr 36 s.7-8.
40. CIŻ: Ucieczka komendanta. Kierunki 1968 nr 19 s.7. Ruch oporu na Śląsku Opolskim.
41. RYBIŃSKI Józef: Stalag VIII B Lamsdorf. Panorama Północy 1965 nr 12 s.6-7.
42. s.b.: Polskie dzieci w cieniu swastyki. Nie przebaczymy, nie zapomnimy. Trybuna Opolska 1969 nr 249 s.4. Uzupeł., Tamże nr 272 s.3. Zbrodnie hitlerowskie na Śląsku Opolskim.
43. SĄDZALICZ Marek: Świątce - tajny obóz jeńców. /Przestępy wojenni z OKW/. Stolica 1962 nr 46 s.18-19.
44. TENŻE: Tragedia Łambinowic. Tamże nr 44 s.10-11.
45. TENŻE: Ziemia i ludzie odkrywają tajemnicę zbrodni. Tamże nr 47 s.11, ilustr. Praca Komisji Historycznej przy Zarządzie Okręgu ZBoWiD w Opolu na terenach byłych obozów jenieckich w Łambinowicach.
46. SĄDZALICZ Janusz: Hitlerowskie obozy jenieckie w Łambinowicach w latach 1939-1945. Studium monograficzne. Opole: Instytut Śląski 1974 s. 236 /4/ s., pl.3, tab.sum.res.Zsf., Rec.: Puławski Adam, Nowe Książki 1975 nr 18 s.43-44.
47. TENŻE: Jeńcy radziecy w Stalagu 318 /VIII F/ w Łambinowicach. Traktowanie i zatrudnienie /lipiec 1941 - sierpień 1942 r./. Łambinowicki Rocznik Muzealny 1974 /R/1 s.100-145.
48. TENŻE: Likwidacja jeńców wojennych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych. W: Materiały na konferencję naukową "Zbrodnie Wehrmachtu na jeńcach wojennych nie mogą ulec przedawnieniu". Opole 1969, 11 s., powiel.

49. TENŻA: Lambinowice oskarżają. Wstęp: Julian Bartosz. Opole: Instytut Śląski 1977, 91 /1/s. ilustr., mapy, tabl.
50. TENŻA: Z wojennej historii Zakładów. W: Blachownia. Krótki zarys historii Zakładów Chemicznych w Blachowni Śląskiej 1939-1967. Praca zbiorowa. Red. Kazimierz Dankowski. Blachownia Śląska/1967.
51. TENŻA: Zatrudnienie jeńców polskich w rejencji opolskiej w latach 1939-1940 w świetle dokumentów niemieckich. Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka 1970 nr 1 s.57-70, tab., Zsf.
52. SAWCZUK Janusz, Senft Stanisław: Zbrodnie Wehrmachtu na jeńcach wojennych w Lambinowicach w świetle wyroku Trybunału Norymberskiego. W: Dwudziesta piąta rocznica wyroku Międzynarodowego Trybunału Wojskowego w Norymberdze a zbrodnie hitlerowskie na jeńcach wojennych. /Materiały na konferencję naukową w Opolu w dniu 22 października 1971 roku/. Opole: Instytut Śląski, Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych w Lambinowicach, Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Opolu 1971, 21 s., tab.
53. SENFT Stanisław: Jeńcy wojenni i obco krajowi robotnicy przymusowi w rolnictwie śląskim w latach 1939-1945. /Warunki pracy, próba oceny środowiska/. Studia Śląskie 1976 T.29, s.103-148.
54. TENŻA: Jeńcy wojenni i robotnicy przymusowi zatrudnieni w rolnictwie śląskim 1939-1945. Opole: Instytut Śląski 1978, 196 s., tab.
55. TENŻA: Jeńcy wojenni w obozach hitlerowskich na Śląsku. Frybuna Opolska 1972 nr 124 s.3, 7, rys.
56. TENŻA: Materiały statystyczne zawierające dane o stanie liczebnym jeńców w obozach w byłym I Okręgu Wojskowym Wehrmachtu wg raportów OKW dla organizacji Międzynarodowego Czerwonego Krzyża /luty 1941 - styczeń 1945/. Lambinowicki Rocznik Muzealny 1978 R.2. s.94-134, tab.
57. TENŻA: Rozmieszczenie liczebności i skład narodowościowy obozów jeńческих w VIII Okręgu Wojskowym Wehrmachtu podczas II wojny światowej. Tamże /R./1: 1974 s.5-63.
58. TENŻA: Sprawa zatrudnienia jeńców wojennych i robotników przymusowych z ZSRR w rolnictwie III Rzeszy. /na przy. Nadzie Świraka/ w latach 1941-1942. Studia Śląskie 1976 T.30. s.179-195.

59. TENZE: Sytuacja zdrowotna robotników przymusowych i jeńców wojennych zatrudnionych w rolnictwie na Śląsku /1939-1945/. Tamże 1977 T.31 s.145-168.
60. TENZE: Zagłada jeńców wojennych w hitlerowskich obozach jenieckich podczas II wojny światowej. W: Materiały na konferencję naukową "Zbrodnie Wehrmachtu na jeńcach wojennych nie mogą ulec przedawnieniu". Opole 1969, 12 s.
61. TENZE: Zagraniczni robotnicy przymusowi i jeńcy wojenni na ziemi kluczborskiej w latach drugiej wojny światowej. Szkice Kluczborskie 1979 T.2 s.148-177, tab.
62. SENFT Stanisław, Włodek Horst: Obozy jenieckie na obszarze śląskiego okręgu Wehrmachtu 1939-1945. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1972, 248 s., ilustr., mapa, tab., err. Instytut Śląski w Opolu.
Tekst część. w jęz.niem.
Rec.: Pilichowski Czesław: Zbrodnie wojenne w obozach hitlerowskich. Nowe Drogi 1973 nr 9 s.213-216; Uryga Ludwik, Wojskowy Przegląd Historyczny 1973 nr 4 s.270-273; Sojka Tadeusz, Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce 1975 T.26 s.227-232.
63. STRZELCKA Irena: Podobóz Neustadt. [Prudnik] Zeszyty Oświęcimskie 1971 z.13 s.155-166, ilustr., pl., portr.
64. TAŻ: Podobóz w "Hubertushütte" /"Arbeitslager Hohenlinde"/. [Bytom] Tamże 1970 z.12 s.169-170, ilustr., pl., rez., rez., sum.
65. STRZELCKA Irena, Strzelecki Andrzej: Podobozy oświęcimskie w Gliwicach. Tamże 1972 z.14 s.63-154, ilustr., pl., tab. rés. rez. sum.
66. CIŻ: Zatrudnienie więźniów oświęcimskich w przemyśle Gliwic. Zeszyty Gliwickie 1972 T.9 s.15-37, pl.
67. SULEWSKI Wojciech: Karta wojenna dziejów Opolszczyzny. Za Wolność i Lud 1965 nr 1 s.9.
68. TENZE: Nieznane karty ruchu oporu /na Śląsku Opolskim/. Mówią Wieki 1967 nr 2 s.7-9.
69. TENZE: Opolanie w partyzantce. Poglądy 1966 nr 12 s.11.
70. TENZE: "Pozdróćcie Górę Św. Anny"... Gazeta Krakowska 1966 nr 119, Trybuna Opolska 1966 nr 119 s.4.

Ruch oporu na Śląsku Opolskim.

71. TENŻE: Ruch oporu na Ziemiach Zachodnich. Argumenty 1965 nr 5 s.8-9.
M.in. Śląsk Opolski.
72. TENŻE: Z dziejów ruchu oporu na Opolszczyźnie. Tygodnik Demokratyczny 1974 nr 17 s.19.
73. SWĘDEK Tadeusz: Naprzeciw zamówieniu społecznemu. Ruch oporu na Opolszczyźnie w historiografii. Trybuna Opolska 1964 nr 157
74. TENŻE: W sprawie działalności polskich organizacji lewicowych na Śląsku Opolskim w latach drugiej wojny światowej w świetle relacji. Zeszyty Naukowe. Ruch Robotniczy na Śląsku Opolskim 1969 nr 7 s.85-94.
75. TENŻE: Z działalności członków PPR na Śląsku Opolskim w okresie drugiej wojny światowej. Kalendarz TRZZ 1970 /druk 1969/ s.200-206, ilustr.
Toż: Trybuna Opolska 1970 nr 14 s.3-4.
76. SZLACHCIC Franciszek: Zamach. Walka Młodych 1959 nr 21 s.6-7, ilustr.
Akcja dywersyjna grupy młodzieżowej M. Buczyna w 1944 r.
77. SZPITALAK Elżbieta: Sto tysięcy cieni. Słowo Polskie 1966 nr 73 s.4.
Stalag VIII B w Łambinowicach.
78. SZURGĄCZ Herbert: Likwidacja organizacji polskich i ich placówek na Opolszczyźnie w latach 1939-1941. Studia Śląskie 1965 T.9 s.285-305 rez.,sum.,Zsf.
79. SZWEDKOWSKI Stanisław: Obozy okolic Kędzierzyna w latach 1940-1945. Kwartalnik Opolski 1973 nr 4 s.38-52.
80. TENŻE: Postawa Polaków w czasie ostatniej wojny. Kalendarz Opolski TRZZ 1970 druk 1969 s.222-227.
81. TENŻE: Wpływ ideologii rodła na postawę ludności polskiej na Opolszczyźnie w czasie I. wojny światowej. ...; Związek Polaków w Niemczech. Materiały z sesji... Opole 1974 s.293-300.
82. TENŻE: Zbrodnie hitlerowskie na terenie powiatu oleskiego. Głos Olesna 1973 R.8 s.60-72.

83. ŚLEDZTWO w sprawie obozu w Łambinowicach. Robotnik Mazowiecki 1946 nr 3 s.2.
84. T.S.: Z Libiąża do Londynu. Za Wolność i Lud 1967 nr 1 s.11, 12, fot.
Pomoc udzielona lotnikom brytyjskim zestrzelonym koło Strzelec Opolskich.
85. TARG Alojzy: Tajny pełnomocnik do spraw kościelnych na Opolszczyźnie. W: Kardynałowi Bolesławowi Kołinkowi w hołdzie. /T.2/://Wrocław/"Dei Virtus" 1974 s.209-213.
86. TYSZKOWSKI Zbigniew: Jeńcy ze stalagów oskarżają. Trybuna Polska 1965 nr 210 s.3.
Stalag VIII B i F w Łambinowicach.
87. TENŻE: Mordercy z Łambinowic są znani. Prawo i Życie 1965 nr 22 s.6-7.
Stalag VIII B i F.
88. URYGA Ludwik: Stalag VIII B. Zabudowa i zakwaterowanie jeńców w obozie. Łambinowicki Rocznik Luźny 1978 R.2 s.13-31, rys.
89. TENŻE: Stalag 318 /VIII F/. Lokalizacja i budowa obozu. Tamże /R/1: 1974 s.146-161.
90. WARZOK Adolf: Zawsze wierni swej ojczyźnie. Martyrologia Opolan w hitlerowskich kaźniach /1939-1945/. W: Martyrologia i walka Opolan /1939-1945/. Opole: Instytut Śląski 1964. Komunikaty. Seria monograficzna nr 55 s.18-37.
91. WATOŁA Urszula: Hitlerowski Polenlager w Kietrze. Poglądy 1969 nr 18 s.8, 18, ilustr.
92. WICHURA-ZAJDEL Edward: "W Opolu poznałem sens naszej walki". Kwartalnik Opolski 1962 nr 1 s.155-163.
Na tle wspomnień Karola Tkocza, członka grupy desantowej Żołotara.
93. WIECZOREK Janusz: Łambinowice - dzieło Wehrmachtu. Prawo i Życie 1965 nr 20 s.8.
Fragm. Trybuna Ludu 1965 nr 247 s.2; fragm.Za Wolność i Lud 1965 nr 18 s.17.
Przećwienienie wygłoszone w czasie uroczystości odsłonięcia pomnika ku czci ofiar zbrodni hitlerowskich w Łambinowicach.

94. WIERZBICKA Ewa: Przystanek Lamsdorf. Szlakiem pamięci narodowej. *Katolik WTK* 1970 nr 22 s.2.
95. WIĘCEK Horst: Jeńcy polscy w obozie hitlerowskim w Lambinowicach /1939-1940/. *Studia Śląskie* 1969 T.16 /druk 1970/ s. 249-267, tab. sam., rez. zsf.
96. TENZE: Jeńcy polscy w obozie Lamsdorf. *WTK* 1971 nr 14 s.6-7, ilustr.
97. TENZE: Obozy pracy niewolniczej w Błachowni Śląskiej/. W: Błachownia. Krótki zarys historii Zakładów Chemicznych w Błachowni Śląskiej. 1939-1967. Praca zbiorowa. Red. Kazimierz Dankowski. Błachownia Śląska/ 1967 s.5-13.
98. WILCZUR Jacek E.: Nie wolno pamięci zaginać. *Kierunki* 1974 nr 35 s.7.
- Obóz jeńiecki w Lambinowicach.
99. WOJAS Paweł: Buchenwald przypomina i oskarża. Skrót przemówienia... na zjeździe Buchenwaldczyków w Opolu /4 X/. *Trybuna Opolska* 1964 nr 236 s.3.
100. WOLNA Henryka: Sławięcicki kombinat śmieci. *WTK* 1968 nr 6 s.6-7, ilustr.
101. TAŻ: Stalag VIII B i F 334. *Tamże* 1967 nr 4 s.6-7.
Uzup.: Filipczyk Jerzy. *Tamże* nr 13 s.11.
Lambinowice.
102. TAŻ: "Traktowani humanitarnie". *Kierunki* 1966 nr 49 s.8, ilustr.
Hitlerowski obóz w Sławięcicach.
103. ZAGÓRSKA - NESSEL Krystyna: Literatura walki i okupacji na łamach śląskich czasopism społeczno - kulturalnych /1945-1975/.
Pomagamy Sobie w Pracy 1979 nr 2 s.21-30.
104. ŻUREK Edmund: Pieśń Buchenwald; Skromni, piękni ludzie. *Tygodnik Kulturalny* 1969 nr 16 s.1, 11, nr 17 s.7, ilustr., portr.
Opolanie w hitlerowskim obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie.

Skorowidz miejscowości

Błachownia Śląska	50,97
Buchenwald	13,33,36,99,104
Buczyna	76
Bytom	64
Dachau	6,8
Gliwice	65-6
Góra Św. Anny	70
Hędziczyn	79
Kietrz	91
Kluczborskie	61
Kambinowice	3,4,9,14,28-9,35,38,41,44-49,52,77,83, 86-9,93-6,98,101
Oleskie	62
Opole	31-2,45,92
Pępice	15, 23
Prudnickie	10
Prudni.	63
Sławęcice	43,100,102
Strzelce Opolskie	64

/ Cz. I zestawienia bibliograficznego opublikowano w-Polagamy
Sobie w Pracy 1982 nr 1-2 s.3-16/.

Spotkania autorskie w pracy bibliotek

Spotkania autorskie są jednym z elementów współtworzących kulturę literacką. Ich powszechnie uznany model ukształtował się ostatecznie dopiero w czasach Polski Ludowej. Stały się też one szeroko stosowaną formą pracy kulturalno-oświatowej bibliotek. Cele i zadania spotkań autorskich były w różnych latach różne, bo też zależą one od zasad polityki kulturalnej lub nawet wręcz od całości sytuacji społeczno-politycznej narodu.

Na Opolszczyźnie szczególnie doniosłe, wprost historyczne znaczenie miały spotkania autorskie organizowane w latach tuż powojennych, kiedy Ziemia Opolska powróciła do Macierzy. Pisarze wtedy przybliżali polską książkę, nową i literaturę ludności Śląska Opolskiego, dla której był to od kilku wieków pierwszy tak rozległy i tak świadomie zorganizowany kontakt z ojczystą kulturą.

W latach 1963-1973 z inicjatywy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu podjęta została akcja "Nieprzetartych szlaków"¹. Celem jej było umożliwienie kontaktów pisarzy z mieszkańcami wsi najbardziej oddalonych od ośrodków kultury. Jak wynika z zachowanej dokumentacji, ani przedtem, ani potem kontakty środowisk wiejskich z twórcami literatury nie były bardziej ożywione. Spotkania te nieraz relacjonowali i komentowali na łamach prasy zarówno pisarze i publicyści, jak też niekiedy czytelnicy³. Materiał dokumentacyjny

¹ J.Kościół; 10 lat "Nieprzetartych szlaków", wczoraj-Dzisiaj-Jutro 1973 R.7 nr 2 s.12.

² Kartoteka odbytych spotkań autorskich założona przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w roku 1965.

³ Notatnik kulturalny. Trybuna Opolska 1971 nr 156; Przyjeżdżajcie. Głosy z nad Odry; Z.Trziszka; Gorzkie Zale. Tygodnik Kulturalny 1969 nr 23; L.Prorok; Piszę do Was. Opole 1971 nr 4 s.2; K.Nowicki; Bohater wieczoru. Fakty 1974, nr 49, s.8...

dotyczący spotkań autorskich w latach 1970 - 1979 wskazuje, że od roku 1975 rozpoczął się systematyczny spadek liczby organizowanych spotkań. W latach 1970-1974 na Opolszczyźnie organizowano każdego roku przeciętnie 336 spotkań, z czego 142 w środowiskach wiejskich i 194 na wsioch. Natomiast w latach 1975-1979 obliczona tak samo średnia roczna spotkań wynosi tylko 196, w tym 143 w środowiskach wiejskich i zaledwie 53 na wsioch. Oznacza to zmniejszenie intensywności spotkań aż o 41,7 %. Tym mocniej więc musi niepokoić fakt, że to zmniejszenie liczby spotkań w odniesieniu do środowisk wiejskich wynosi 72,7 %. Nie miały wpływ na ten stan rzeczy żadne reformy administracyjne państwa w 1975 roku. Likwidacja powiatów przyczyniła się do zmniejszenia funduszu na organizację spotkań / w latach poprzednich część spotkań finansowały powiatowe biblioteki publiczne/. Również zmiana struktury organizacyjnej bibliotek miała negatywny wpływ na liczbę organizowanych spotkań w środowiskach wiejskich. Wielkie biblioteki podniesione do rangi bibliotek gminnych nie były przygotowane ani lokalowo, ani też kadrowo na ogrom obowiązków, jakie na nich spoczyły.

Pisząc pracę magisterską o spotkaniach autorskich na Opolszczyźnie⁴, przeprowadziłam badania ankietowe z zamiarem uzyskania aktualnej opinii grup najczęściej związanych z organizacją takich spotkań. Badaniem udało się objąć 221 czytelników bibliotek publicznych, 18 pisarzy, którzy swe spotkania odbyli w 1979 roku, oraz 53 bibliotekarzy. Prawie wszyscy respondenci byli zgodni, że spotkania są potrzebne, lecz aby osiągnęły one cel, który zakładają organizatorzy, muszą być należycie przygotowane i to zarówno przez bibliotekę, jak i przez autora.

Ankietowani czytelnicy mocno podkreślali kształtującą rolę spotkań, jednocześnie ubolewając nad ich sporadycznością. Pisarze stwierdzili, że spotkania są potrzebne czytelnikom, bo wzbogacają ich wiedzę o literaturze - oraz literatom, abyby mogli lepiej poznać odbiorcę i w kontakcie z nim.

⁴ I. Buczyńska: Rola spotkań autorskich w upowszechnianiu kultury literackiej, Opole 1981.

sprawdzić własną twórczość. Znanienna jest wypowiedź Bogusława Żurakowskiego: "Spotkania literackie są bardzo potrzebne dla odbioru literatury przede wszystkim dlatego, że wprowadzają żywy element humanistyczny. Nadawca komunikatu literackiego „w y c h o d z i” spoza książki, którą napisał. Uważam, że to jeszcze bardziej h u m a n i z u j e odbiór tej twórczości, która z natury rzeczy ma do spełnienia funkcję humanistyczną”.

Kilku pisarzy oświadczyło, że niemal każde spotkanie upowszechnia kulturę literacką, lecz stopień tego upowszechnienia uzależniony jest od rzetelności przygotowania spotkań przez organizatorów, a także od umiejętności dostosowania tematu do kręgu odbiorców. I czytelnicy i literaci zgodni byli w tym, że sukces autorskiego spotkania zależy również od tego, czy pisarzowi uda się znaleźć formę kontaktu ze słuchaczami na tyle, ażeby mógł być w pełni zrozumiany przez każdego uczestnika spotkania. Spotkanie na pewno minie się z celem, jeżeli pisarzowi braknie autentycznego zaangażowania: nie sformalizowanego, nie związanego z rutynowym savoir-vivre'em, lecz wpływającego z wewnętrznego przekonania o własnej pisarza ważnej roli wobec czytelnika, nawet wręcz o swoistym posłannictwie. Również bibliotekarze uznali, że tylko te spotkania mogą spełniać swą rolę, które są organizowane systematycznie i starannie. Zwłaszcza gdy zapraszać się będzie tych pisarzy, na których czytelnicy rzeczywiście czekają. Jedna z bibliotekarek mówi:

"Celowe są spotkania autorskie z pisarzami o znacznym dorobku lub z publicystami mającymi naprawdę coś do powiedzenia. To w mieście. Na wsi celowe jest każde, jeżeli zdołają się częściej niż raz na pięć lat”.

Po gruntownej analizie ankiet wszystkich trzech grup respondentów skonstatować można, jak wiele zależy od dobrej organizacji spotkania i od należytego, troskliwego doń stosunku każdej z zainteresowanych stron. Ankieta ujawniła też szeroko rozpowszechnioną opinię, że funkcjonowanie środków masowego przekazu bynajmniej nie umniejszyło rangi spotkania autorskiego jako formy bezpośredniego, osobistego kontaktu czytelnika z pisarzem.

Zdaniem czytelników istotne jest, by pisarz przejawiał w trakcie spotkania kulturę osobistą i nie lekcewał audytorium.

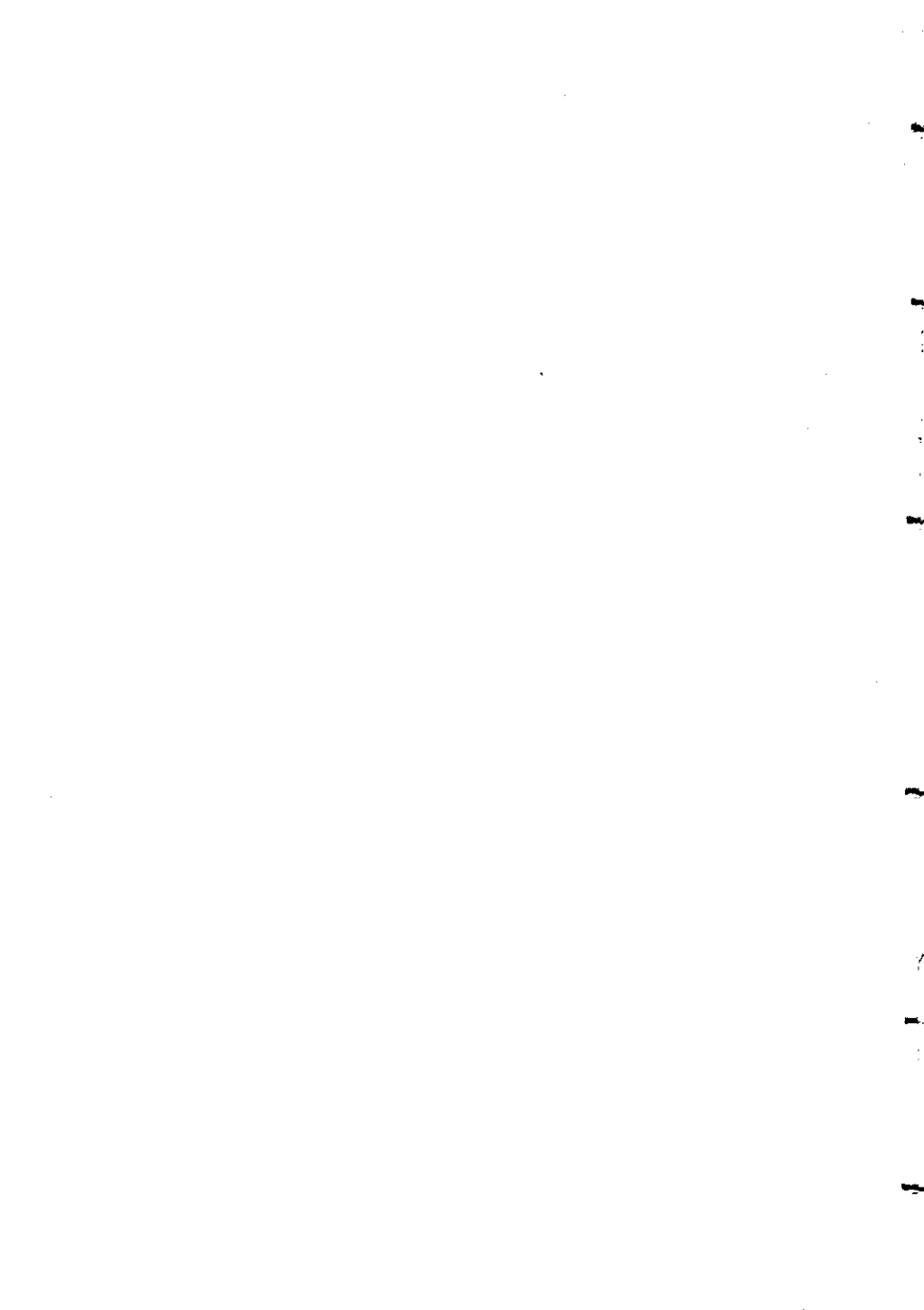
Organizatorzy spotkań natomiast powinni pamiętać, aby:

- na spotkania zapraszać ludzi ciekawych, umiejących nawiązać kontakt ze słuchaczami,
- zwiększyć liczbę zapraszanych autorów książek dla dzieci,
- zapraszać więcej pisarzy spoza opolskiego środowiska literackiego,
- możliwie najwcześniej / z wyprzedzeniem co najmniej dwutygodniowym/ zapowiedzieć przyszłym uczestnikom temat organizowanego spotkania autorskiego,
- częściej organizować spotkania w korzystnym pod tym względem okresie jesienno - zimowym, a nie ograniczać aktywności tylko do z góry postanowionych akcji, takich jak Dekada Książki Społeczno - Politycznej czy też Dni Kultury, Oświaty Książki i Prasy; te akcje przynoszą więcej pożytku dla sprawozdawczości urzędowej, niż dla rozwoju i wzbogacania wiedzy czytelników.

Dosyć istotną przyczyną trudności organizacyjnych oraz niedociągnięć w planowaniu spotkań jest brak informatorów, które by służyły pomocą przy doborze tematu oraz osoby pisarza na spotkania możliwie najprzydatniejsze dla określonego środowiska. Istniejące informatory literackie dawno się już zdezaktualizowały. Nie wyliczały one zresztą nigdy tematów, które pisarze mogliby podejmować w trakcie spotkań.

Nieziernie potrzebny byłby zatem poradnik - informator dla bibliotek z adresami pisarzy, publicystów, dziennikarzy oraz literaturoznawców, tych jednakże tylko, o których wiadomo, że gotowi są przyjąć zaproszenie do spotkań. Nazwiska literatów, którzy z różnych przyczyn niechętnie jeżdżą na spotkanie nie powinny się znaleźć w tak połyślanym informatorze. Informator winien uwzględnić też bibliografię twórczości wykazanych pisarzy oraz wyliczenie zagadnienia, które dany pisarz pragnie uczynić przedmiotem swoich spotkań publicznych. Dysponując takim poradnikiem - informatorem / i znając oczywiście zainteresowania oraz potrzeby własnego środowiska/, biblioteki stopniowo podstawowe mogłyby składać do biblioteki wojewódzkiej zapotrzebowanie na dany temat, jak również wnioski o zaproszenie danego pisarza - i to z dużym wyprzedzeniem terminu planowanych spotkań. Informatory takie powinny być opracowane, opublikowane, a później aktualizowane co 3-5 lat przez posz-

czególne oddziały Związku Literatów Polskich wspólnie
z wojewódzkimi bibliotekami publicznymi.

W TROSCIE O KULTURĘ JĘZYKA

Lekcja biblioteczna

Rok 1983 nieoficjalnie został ogłoszony w bibliotekach publicznych Rokiem Kultury Języka. Troska o odpowiedni poziom języka polskiego datuje się niemal od pierwszych dni po wojnie. Niewątpliwym jej wyrazem było wydanie w 1947 r. "Słownika polskich błędów językowych" S. Słoińskiego. Z czasopism językoznawczych pierwszy ukazał się "Język Polski", organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, a następnie "Poradnik Językowy" wydawany przez Towarzystwo Kultury Języka. Poza wymienionymi towarzystwami instytucjonalną pieczę nad poprawnością językową sprawuje Komisja Kultury Języka Komitetu Językoznawstwa PAN. Spośród językoznawców polskich największymi autorytetami w sprawach kultury języka byli Witold Doroszewski i Zenon Klemensiewicz. Ich porady językowe, udzielane na łamach prasy, w radio i telewizji, stanowiły istotny wkład w procesie krzewienia kultury języka. W okresie powojennym ukazało się wiele pozycji popularnonaukowych dotyczących poprawności języka, między innymi W. Doroszewskiego "O kulturę słowa. Poradnik językowy", "Polszczyzna piękna i poprawna" pod redakcją St. Urbańczyka, "Język polski na co dzień" E. F. Przyłubskich. Nieodzowną pomocą w pracy nad poprawnością języka są również słowniki: "Słownik poprawnej polszczyzny PWN" pod red. W. Doroszewskiego i K. Karłowskiej, "Słownik ortograficzny języka polskiego" pod red. M. Bzyczek. Z myślą o podnoszeniu poziomu polszczyzny i upowszechnianiu praktycznej wiedzy językoznawczej coraz ściślej staje się współpraca polonistów z Polską Radem i Telewizją. Również w prasie o różnym zakresie czytelniczym istnieją stałe rubryki zajmujące się poradnictwem językowym.

Krzewienie kultury języka, dbałość o poprawność i piękność ojczystej jest zadaniem nie tylko językoznawców, ale i instytucji naukowych, specjalnych czasopism, radia, telewizji, szkół.

Ważną rolę odgrywają również bibliotekarze, którzy w pracy zawodowej, stykając się na co dzień z dziećmi i młodzieżą, swoją kulturą językową oddziałują i utrwalają zwyczaje językowe czytelników.

W języku dzisiejszym dostrzegamy wiele faktów świadczących o niedbalstwie mówiących i piszących po polsku. Młodym ludziom brakuje często słów, widac niedostatek odczytania, nie mają pełnej swobody formułowania myśli. Musimy pamiętać, że kultura języka nie dziedziczy się, jest to cecha nabyta, wymaga ona wiedzy i ćwiczeń, ponadto nawyki językowe wyrobione w młodym wieku są zazwyczaj najtrwalsze. Dlatego ważne jest, aby przy wszystkich innych obowiązkach bibliotekarza, nie uszło mu z pola widzenia zagadnienie poprawności językowej. Pracując z młodym czytelnikiem bibliotekarz niejednokrotnie nie zdaje sobie sprawy jak wielki wpływ ma jego sposób wypowiedzania się, jego kultura językowa, z drugiej strony bibliotekarz musi nieustannie czuwać nad językiem swoich czytelników; zwracać uwagę na budowę zdań, właściwe używanie i wymawianie wyrazów, akcent i dykcję. Jest to funkcja trudna, wymagająca wiedzy językoznawczej, znajomości literatury, nieustannego kształcenia własnego języka. Trudna jeszcze ze względu na specyficzną sytuację językową na Śląsku. Przez całe lata gwara śląska, w opozycji do języka niemieckiego, była nosicielką tradycji narodowej, stanowiła namiastkę języka narodowego. Rdzenna ludność Śląska Opolskiego często włącza pewne schematy gwarowe do języka literackiego co powoduje jego niedbałość zarówno w słowotwórstwie, fleksji jak i składni. Bibliotekarz w swej codziennej pracy z czytelnikami może kontrolować poprawność językową, utrwalac zwyczaje językowe, popularyzować umiejętnie dobrą polszczyznę w swoim otoczeniu, zwracać uwagę na najbardziej rażące błędy. Ponadto mając możliwość przeprowadzania lekcji bibliotecznych, może w sposób naukowy, poparty wiedzą słownikową uświadomić młodzieży zagadnienia poprawności języka. Doskonale zdajemy sobie sprawę, że przeprowadzenie lekcji bibliotecznej nie rozwiąże problemu poprawności językowej. Jej CELEM będzie wzbudzenie zainteresowania uczniów starannym wysławianiem się, wyrobienie poczucia poprawności językowej, umożliwiające świadomy dobór odpowiednich środków językowych, a także umiejętne korzystanie ze

słowników języka polskiego.

UWAGI METODYCZNE :

Lekcja została opracowana dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i młodszych klas zasadniczych szkół zawodowych i średnich. Przeprowadzić ją powinien bibliotekarz znający zagadnienie lub nauczyciel - polonista. Składa się z części teoretycznej tj. krótkiego wprowadzenia do tematu, przedstawienia rodzajów błędów językowych i zapoznania ze słownikami i poradnikami oraz z części ćwiczeniowej, w której uczniowie pracują samodzielnie nad zestawami tematycznymi. Lekcję można przeprowadzić w czytelni biblioteki jak i w klasie. Czas trwania: dwie godziny lekcyjne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Słowniki, poradniki, prace z zakresu teorii kultury języka.

TEMAT LEKCJI: Język polski - poprawność, piękno, ochrona.

TOK LEKCJI:

Wprowadzenie do tematu:

Poprawne wyrażanie się w mowie i piśmie jest rzeczą niełatwą i często następuje trudności. W mowie potocznej i niej zwraca się uwagi na poprawność i popełnia się błędy nie uświadamiając ich sobie. Dopiero wtedy, gdy następuje moment zastanowienia i doboru właściwych środków wypowiedzi powstają nieprzewidywane nieraz trudności. Dlatego właśnie kultura języka zaczyna się tam, gdzie - jak pisał prof. Stanisław Szober - "zaczyna się samoświadomość językowa, gdy ludzie nie tylko mówią, lecz zastanawiają się także nad tym, jak mówią, gdy zaczynają sprawdzać nieświadome poczucie językowe. wtedy dopiero zaczyna się celowe poszukiwanie i wybór, a w związku z tym wyrastają pojęcia poprawności i czystości języka, rozwija się poczucie wartości emocjonalnych wyśławiania i poczucie stylu".

Polecamy młodzieży wyszukanie wypowiedzi naszych poetów i poetów na temat języka. Bardzo pomocną będzie tu "Księga cycatów z polskiej literatury pięknej od XIV do XX wieku.

ulożona przez Pawła Hertza i Władysława Kopalińskiego" W-wa: PIW 1975. Uczniowie cytują: Reja, Kochanowskiego, Słowackiego i in. Następnie młodzież omawia zainteresowanie sprawami języka w naszej przeszłości narodowej. Z kolei przechodzimy do zastanowienia się, jakie obowiązki mamy wobec języka w mowie dzisiejszej.

Młodzież stara się określić, co oznacza termin "kultura języka".

Podsumowujemy w punktach elementy kultury języka :

1. Sprawność komunikatywna języka, to znaczy zdolność wypowiedzenia się jasno i ściśle.
2. Poprawność gramatyczna, czyli zgodność z przyjętymi normami gramatycznymi.
3. Estetyka języka, oparta na wrażliwości na stylistyczne piękno języka.

Określenie rodzajów błędów językowych

W dalszym ciągu lekcji prezentujemy tekst. Analizując go, młodzież wykazywać będzie błędy, określać je, zastępować poprawnymi zwrotami. W wyniku tej analizy określone zostaną rodzaje błędów językowych. Przy trudnościach w zastąpieniu błędnych zwrotów sięgamy po pomoc do słowników i poradników języka polskiego, będzie to okazja do zaprezentowania zgromadzonej literatury.

Uwaga:

Bibliotekarz w wyniku obserwacji orientuje się jakie błędy językowe są najczęściej popełniane na danym terenie i w określonym środowisku, w związku z tym dobiera takie przykłady tekstów, na podstawie których będzie można wykazać wszystkie charakterystycznie nieprawidłowości językowe.

Przykładowy tekst:

- a. Wczoraj żeśny kupili ładny materiał.
- b. Po mojemu ta sprawa wygląda inaczej.

- c. Byłem z dr Woźniakiem i mjr Wolskim na mezu koszykówki, ponieważ dr Woźniak i mjr Wolski są kibicami naszego klubu.
- d. Młodzież okazuje się realistami.
- e. Kolega medytował nad zaistniałym incydentem.
- f. Worek był bardzo ciężki, wzięliśmy go we dwóch za oba uszy.
- g. Tak więc w ocenie wielu koneserów muzyki był to werdykt bardzo arbitralny.
- h. Pod żadnym warunkiem nie można wysłać listu na adres Instytutu.
- i. Gościom niepalącym podano czekoladki.

Analiza:

Zdanie a. można zastąpić: Wczoraj kupiliśmy ładny materiał.

Błąd stylistyczny: Takich form jak: kiedyżeśmy byli, tyżeśmy wysłali należy unikać. Forma żeśmy jest typowa dla gwary warszawskiej.

Zdanie b. można zastąpić: Według mego zdania ta sprawa wygląda inaczej. Zwrot frazeologiczny "po mojemu" jest rażąco i niepoprawny.

Błąd frazeologiczny. Problem ten wyjaśnia W. Doroszewski w publikacji "O kulturę słowa".

Zdanie c. - w zdaniu występują błędy interpunkcyjne. Po skrótach utworzonych z pierwszych i ostatnich liter jak dr i mjr nie stawia się kropki, natomiast przypadki zależne, np.: z dr. Woźniakiem, z mjr. Wolskim zaznaczamy kropką. Patrz: Słownik ortograficzny języka polskiego wraz z zasadami pisowni i interpunkcji pod red. M. Szymczaka.

Zdanie d. można napisać: Młodzież składa się z trzech realistów.

Błąd składniowy: podmiot w liczbie pojedynczej, orzednik w liczbie mnogiej.

Zdanie e. można zastąpić: Kolega rozmyślał nad zaistniałym wydarzeniem. Niepotrzebne użycie wyrazów obcych w języku polskim wiele odpowiedników. Patrz: Słownik wyrazów obcych PWN pod red. J. Tokarskiego.

Zdanie f. Błąd fleksyjny. Biernik liczby mnogiej od wyr: zu

ucho /w znaczeniu przedmiotu a nie narzędzia słuchu/ brzmi ucha.

Zdanie g. Po sięgnięciu do Słownika wyrazów obcych PWN ze zdania tego można usunąć wyrazy modne /tzw. natręty językowe/.

Zdanie h. prawidłowo: Pod jakimkolwiek warunkiem nie można wysłać listu pod adresem Instytutu. Błąd składniowy polegający na kalkowaniu obcych struktur składniowych: na adres - rusycyzm, pod żadnym warunkiem - germanizm.

Zdanie i. Błąd ortograficzny. "Palący" to imiesłów przymiotnikowy. Z tą formą czasownika dopuszczalna jest dwójka pisowni przeczenia "nie". Jeżeli całość oznacza cechę stałą, właściwość / a więc ma znaczenie zbliżone do przymiotnika/, wówczas piszemy ją łącznie, gdy natomiast oznacza stan chwilowy /jest mocniej związana z czasownikiem/ piszemy "nie" oddzielnie: Gościom nie palącym /którzy w danej chwili nie palili/ podano czekoladki, ale Niepalący /którzy nie są palaczami papierosów/ nie potrafią zrozumieć, jak trudno wyrwać się z tego nałogu.

Uczniowie poznali podstawowe typy błędów językowych, pojawiających się we współczesnej polszczyźnie. Spróbujmy odnaleźć je teraz w tekście. Poniższy fragment zawiera zarówno niepoprawnie użyte wyrazy, jak i niewłaściwe związki frazeologiczne. Zadaniem uczniów będzie odpowiedzenie na pytania: Które z nich rażą najbardziej? Jak je zmienić, czym zastąpić?

"Uruchomienie nowej grotki młodzieżowej w tym mieście powinno zabezpieczyć potrzeby tamtejszej młodzieży, dać jej godziwą rozrywkę. W ramach czasu wolnego, którego niektórzy młodzi ludzie posiadają w nadmiarze, można będzie korzystać z pożytkiem z uzdoleń tych dziewcząt i chłopców, którzy zgłoszą swój akces do tak zwanych kół zainteresowań. Ciekawi jesteście, w jak wysokim stopniu młodzi przyjmą tę rękawicę rzuconą przez nowoczesność, której synonimem jest właśnie owa klubokawiarnia i usytuowana w niej grotka. Jak by nie było jest to duża szansa dla szerokiego rozpropagowania akcji, takich jak dla przykładu kampania czytelnictwa świetlicowego

i domowego, kampania nauki gospodarstwa domowego, kampania alkoholowa itp. Można żywić nadzieję, że zamierzenia związane z nową placówką nie spełzną na panewce i że dobrze spełni ona swoją rolę."

/Błędne są wyrazy i wyrażenia: grotka; zabezpieczyć potrzeby; w ramach czasu wolnego; posiadać czas; zgłosić akces; do tak zwanych kół zainteresowań; rękawica rzucona przez nowocześnieść, której synonimem jest...; jak by nie było; szerokie rozpropagowanie; kampania; czytelnictwo świetlicowe i docowe; kampania alkoholowa; spełznąć na panewce; spełniać rolę/.

Aby lekcja nie była monotonna można wprowadzić element zabawy. Dla przykładu polecamy uczniom wypisać na tablicy, bądź przeczytać zdania, które będą się starali powtórzyć jak najszybciej, pamiętając by nie przekręcać brzmienia głosek: Czy trzy cytrzystki grają na cytrze, czy druga gwizdce, a trzecia łyzy trze ?

Tata to czyta cytaty Tacyta. Czy tata czyta cytaty Tacyta ?

Na oleju lojalna Jola usmażyła sohab dla Karola.

Odindywidualizowany język w̄yidealizowanej emancypantki.

Wyalienowany neandertalczyk usatysfakcjonował rozentuzjazzowanego paleoantropologa.

Po przykłady można również sięgać do pozycji A. Markowskiego 500 zagadek o języku polskim. W-wa: WP 1975

Ćwiczenia

W drugiej części lekcji uczniowie otrzymują zestawy problemowe i pracują w grupach dwu-, trzysobowych wykorzystując zgromadzoną literaturę.

Przykładowe zestawy tematyczne:

Zestaw I

Wybierz poprawną formę z dwóch podanych w nawiasie:

Grupa uczniów sądziła, że /ich, jej/ obowiązki kończą się na przychodzeniu ze szkoły.

To osiedle /projektował, projektowała/ /znany, znana/ nr 1000 Skibniewska.

Pani Katarzyna, /zdolny, zdolna/ elektronik, jest mikroelektronikiem tego zespołu.

Określ rodzaj błędu i napisz to zdanie poprawnie:

Zmiana kształtu półfabrykatów i technologii ich produkcji nie wymagają dużych nakładów inwestycyjnych.

Przepisz wstawiając brakujące znaki przystankowe.

- Hej Stasiek co nie słyszysz
- Cześć
- Czy nie słyszałeś jak wołałem
- Nie zamysliłem się

Zestaw II

Znajdź w słowniku języka polskiego definicję wyrazów:

"przyczyna" i "cel". Czy widzisz różnicę? Ułóż zdania, używając w nich prawidłowo wyrażen: z przyczyny; w celu; z powodu; z myślą.

Które z podanych niżej wyrazów należących do najnowszych zapożyczeń zaliczyłybyś do niepotrzebnych. Jakim słowem polskim mógłbyś je zastąpić: absencja, asekuracja, defekt, demolować, ekspedycja, entuzjazm, geneza, irytacja, kaprys, kolizja, weryfikacja.

Uzupełnij podane zdanie odpowiednimi formami rzeczowników podanych w nawiasach.

Ojciec moich..., Karka i Jacka, jest... /przyjaciół, sędzia/

Na wycieczkę wziąłem ze sobą dwie pary ..., zwykłe i przeciw-słoneczne. /okulary/

Przez ulicę przechodziło dwóch..., poznałem ich po czarnych sutannach. /księża/

Worek był bardzo ciężki, wzięliśmy go we dwóch za oba ...

/ucho/

Zestaw III

Korzystając ze słownika wyjaśnij etymologię podkreślonych

wyrazów "... I zazdrościła młodzież wieszczów sławie,

Która tam dotąd brzmi w lasach i w polu,

I którym droższy niż laur Kapitolu

Wianek, rękami wieśniaczki osnuty".

Zapisz w dopełniaczu następujące wyrazy: ziemia, chemia,

kolonia, drukarnia, linia, unia, piekarnia.

Zanalizuj styl przytoczonego niżej fragmentu pisma urzędowego; znajdź przyczynę jego niezręczności i zapisz go poprawnie.
"W związku z tym, że magazyn odzieżowy wydziału swego czasu nie był w stanie wymienić obuwia przemysłowego /trzewiki/ z powodu rewanżu i braku w magazynie głównym, proszę kierowników o przysłanie tych pracowników, którym z winy w.wym. przyczyn buty się rozleciały, do magazynu odzieżowego w celu zaewidencjonowania i stwierdzenia ilości wypadków, abyśmy w ten sposób mogli uchwycić ilość pracowników.

Zestaw IV

Badając etymologię wyrazów kartofel i ziemniak wykaż czy formy te są poprawne.

Przeredaguj podany tekst, tak by zmniejszyć częstotliwość występowania form wyrazu być.

Klasa nasza jest położona na I piętrze. Nie jest najwygodniejsza, bo jest długa i wąska. W klasie są dwa rzędy ławek. Są one przysunięte do ściany. Gdy wszyscy jesteście w klasie, tym których miejsca są z boku, trudno jest wyjść z ławek.

Podane rzeczowniki połącz prawidłowo z przyimkiem w /we/ i użyj wyrażen w zdaniach: większość, szóstki, wspomnienia, wnętrze, wrzesień, książka, wieś.

Zestaw V

Która forma jest poprawna "sweter" czy "swetr" ?

Odpowiedz: czy mają rację ci, co śmieją się z używania wyrazu "zaś" ? Skorzystaj ze słowników i pozycji W. Doroszewskiego: "O kulturę słowa."

Uzupełnij tekst odpowiednimi formami zaimeków.

- Daj ... sera do chleba.

- A ... dżemu.

- Co ... dać ? No, co nam dać ... ?

Zestaw VI

Korzystając z "Małego słownika języka polskiego" p. d. i. St. Skorupki wykaż różnicę między poniższymi parami wyrazów:

polisa - pelisa, adaptować - adoptować, kompania - kampania,
status - statut, głoska - zgłoska, podstawny - postawny,
podawać - poddawać, rzewnie - żywnie.

Podaj związki wyrazowe jakie tworzy słowo "dziurka".

Podaj znaczenie wyrazu "pajdokracja".

Zestaw VII

Jak stopniują się następujące wyrazy: pasty, mądry, blady,
zółty, potrzebny, łysy, doświadczony, niewyspany, stalowy,
łeski ?

Z jakiego języka pochodzą wyrazy: organy, perła ?

Czy podane niżej wyrazy są synonimami: tabletki - pastylki,
śmigłowice - helikopter, kary - czarny, kajet - zeszyt,
przeto - więc, owocny - owocowy, motor - silnik ?

Podsumowanie zajęć

Uczniowie odczytują odpowiedzi, wspólnie z prowadzącym
zajęcia omawiają pytania, które sprawiły największą trudność.
Bibliotekarz zadaje pytania: Czy umiejętności pięknego i po-
prawnego mówienia jest istotnie potrzebna ? Czy nie wystarczy
mówić i pisać tak, by być zrozumianym, a wszystko inne nie
jest zbędnym ozdobnikiem i stratą czasu ? Czy kultura języka
jest w ogóle potrzebna ? Udzielone odpowiedzi uczniów będą
stanowiły podsumowanie zajęć.

Literatura

Słowniki

1. Brückner A.: Słownik etymologiczny języka polskiego.
W-wa: WP 1970
2. Kopaliński W.: Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcoję-
zycznych.
W-wa: WP 1975
3. Mały słownik języka polskiego. Pod red. S. Skorupki,
H. Auderskiej, Z. Lempickiej.
W-wa: PWN 1968

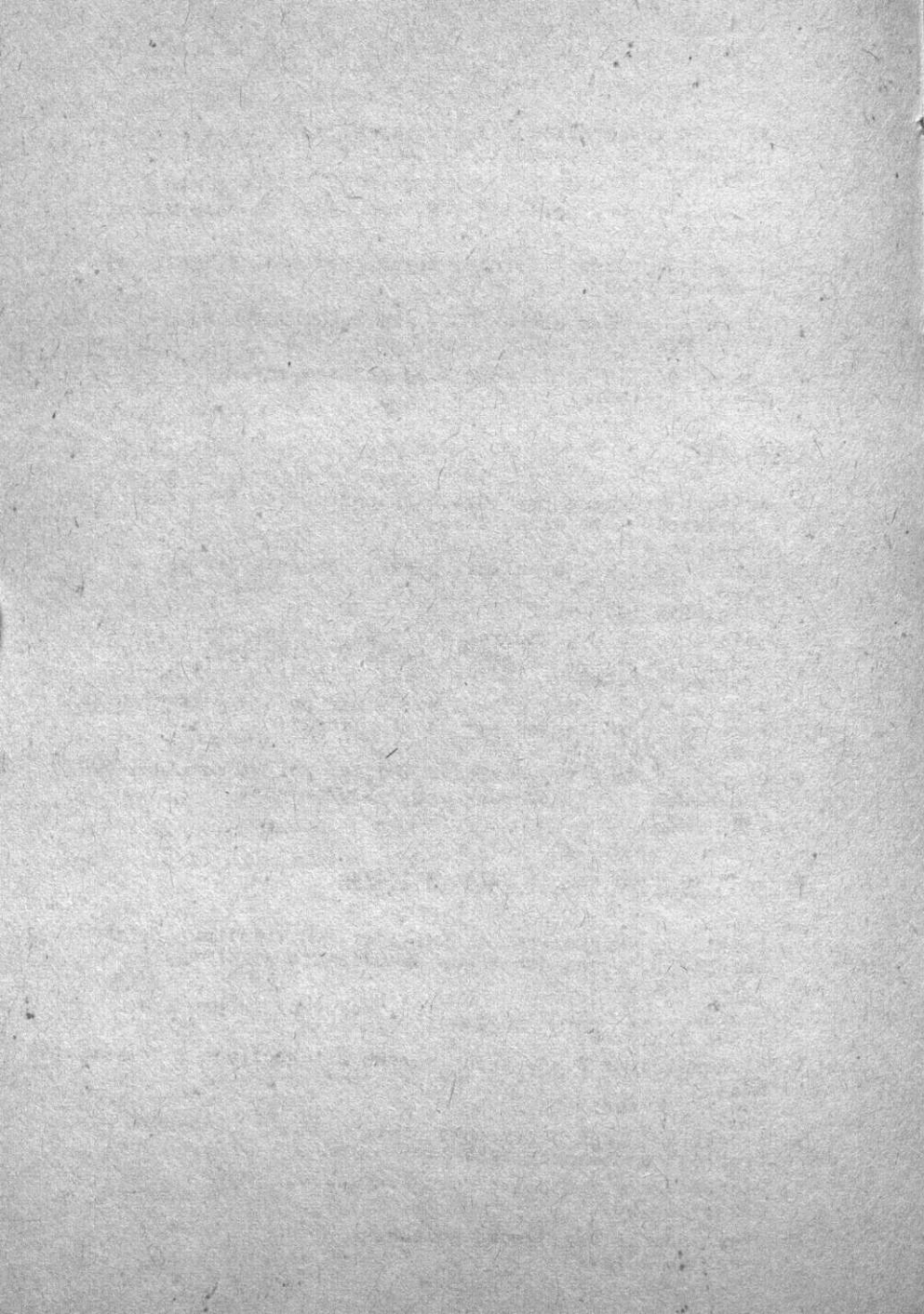
4. Skorupka St.: Słownik frazeologiczny języka polskiego. T.1-2.
W-wa: WP 1974
5. Słownik ortograficzny języka polskiego wraz z zasadami pisowni i interpunkcji. Red.nauk.M.Szymczak.
W-wa: PWN 1975
6. Słownik wymowy polskiej PWN. Pod red.M.Karasia,M.Madejowej.
W-wa: PWN 1977
7. Słownik wyrazów bliskoznacznych. Pod red. S.Skorupki.
W-wa: WP 1982
8. Słownik wyrazów obcych PWN. Red.nauk. J.Tokarski.
W-wa: PWN 1971
9. Szober St.: Słownik poprawnej polszczyzny.
W-wa: PIW 1963

Poradniki

1. Arctowa J.: Razem czy osobno. Zasady pisowni łącznej i rozdzielnej ze słownikiem.
W-wa: WP 1975
2. Doroszewski W.: O kulturę słowa. Poradnik językowy. Tł-3.
W-wa: PIW 1970-1979
3. Kniaginina M., Pisarek W.: Poradnik językowy. Podręcznik dla pracowników prasy, radia i telewizji.
Kraków: WL 1969
4. Przyłubska E., Przyłubski F.: Gdzie postawić przecinek. Poradnik przestankowania ze słowniczkiem
W-wa: WP 1973
5. Przyłubska E., Przyłubski F.: Język polski na codzień. Samouczek i słownik poprawnej polszczyzny.
W-wa: WP 1972

Prace z zakresu teorii kultury języka

1. Buttler B., Kurkowska H., Satkiewicz H.: Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej.
W-wa: PWN 1973
2. Cegiela A., Markowski A.: Z polszczyzną za pan brat.
W-wa: Iskry 1982
3. Klemensiewicz Z.: W kręgu języka literackiego i artystycznego.
W-wa: PWN 1961
4. Reczek S.: Nasz język powszedni.
Wrocław: Ossolineum 1957
5. Wierzbicka A.: O języku dla wszystkich.
W-wa: WP 1967
6. Wierzchowska B.: Wymowa polska.
W-wa: PZWS 1971

WYKAZ LEKTUR SZKOLNYCH

OBJĘTYCH PROGRAMEM NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO
W SZKOLACH PODSTAWOWYCH, LICEACH OGÓLNOKSZTAŁ-
CACYCH, TECHNIKACH, LICEACH ZAWODOWYCH I ZASAD-
NICZYCH SZKOLACH ZAWODOWYCH

SZKOŁA PODSTAWOWA

Klasa I

1. BAHDAL A.	Pilot i ja
2. BELZA W.	Kto ty jesteś? Polak mały
3. BRONIEWSKI W.	Dla dzieci
4. BRZECHWA J.	Brzechwa – dzieciom
5. DUSZYŃSKA J.	Cudaczek wyśmiewaczek
6. GRABOWSKI J.	Czarna owieczka
7. JANCZARSKI Cz.	Jak Wajtek został strażakiem
8. JANUSZEWSKA H.	Kopciuszek
9. JAWORCZAKOWA M.	Jacek, Wacek i Pankracek
10. KONOPNICKA M.	Co słonko widziało, Na jagody
11. KOWNACKA M.	Plastusiowy pamiętnik, Kukury- ku na ręczniku
12. KUBIAK T.	Gdy miasto śpi
13. PAPUZIŃSKA J.	Nasza mama czarodziejka
14. PORAZIŃSKA J.	Psotki i śmieszki
15. SZELBURG-ZAREM- BINA E.	Najmilsi
16. TUWIM J.	Wiersze dla dzieci

Klasa II

1. ANDERSEN J. Ch.	Dziecię elfów
2. CENTKIEWICZOWIE A., Cz.	Zaczarowana zagroda
3. GRABOWSKI J.	Puc, Bursztyn i goście
4. GURO J.	Wakacyjna przygoda
5. KNUTSSON G.	Przygoda Filonka Bezogonka
6. KRUGER M.	Karolcia
7. KRYŁOW J.	Bajki dla dzieci
8. LOFTING H.	Doktor Doolittle i jego zwierzęta
9. MICHALKOW S.	Nie płacz koziołku

10. MILNE A. A.	Kubuś Puchatek
11. PERRAULT Ch.	Bajki
12. PORAZIŃSKA J.	Szewczyk Dratewka
13. SZELBURG-ZAREM- BINA E.	Idzie niebo ciemną nocą
14. TUWIM J.	Słoń Trąbalski i inne

Klasa III

1. ANDERSEN J. Ch.	Baśnie (do wyboru)
2. BRONIEWSKA J.	Filip i jego załoga na kółkach
3. CENTKIEWICZ Cz.	Anaruk — chłopiec z Grenlandii
4. CHOTOMSKA W.	Dzieci Pana Astronoma
5. GAJDAR A.	Czuk i Hek
6. HAWTHORNE Z.	Mity greckie (do wyboru).
7. JAWORCZAKOWA M.	Oto jest Kasia
8. KOSTYRKO H.	Klechdy domowe (do wyboru)
9. KOWNACKA M.	Kajtkowe przygody
10. LINDGREN A.	Dzieci z Bullerbyn
11. MAKUSZYŃSKI K.	Awantura o Basię
12. PISARSKI R.	O psie, który jeździł koleją
13. RATAJCZAK J.	Ziarenka maku (do wyboru)
14. WORTMAN S.	U złotego źródła — zbiór baśni polskich

Klasa IV

Lektury obowiązkowe

1. ANDERSEN J. Ch.	Wybór baśni
2. BRZECHWA J.	Akademia Pana Kleksa
3. KORCZAK J.	Jóki, Jaśki, Franki — fragmenty
4. KOWNACKA M.	Rogaś z Doliny Rostoki

5. PRUS B.	Antek
6. SIENKIEWICZ H.	Janko Muzykant
7. ZUKROWSKI W.	Porwanie w Tiutiurlistanie

Lektury uzupełniające

1. COLLODI C.	Pinokio
2. GRIMMOWIE J. W.	Wybór baśni
3. KERN L. J.	Ferdynand Wspaniały
4. KONOPNICKA M.	O krasnoludkach i sierotce Marysi
5. KORCZAK J.	Król Maciuś Pierwszy
6. KORCZAKOWSKA J.	Spotkanie nad morzem
7. KRÜGER M.	Ucho, dynia, sto dwadzieścia pięć
8. SAT-OKH	Biały Mustang
9. SWIFT J.	Podróże Guliwera (wyd. dla młodz.)

Klasa V

Lektury obowiązkowe

1. KONOPNICKA M.	Dym lub Urbanowa lub Nasza szkapa
2.	Mity greckie – wybór (m. in. mity o Syzyfie, Ikarze, Prometeuszu)
3. MORCINEK G.	Łysek z pokładu Idy
4. OPPMAN A.	Legendy warszawskie
5. PARANDOWSKI J.	Przygody Odyseusza
6. PRUS B.	Katarynka lub Kamizelka
7. PRUS B.	Z legend dawnego Egiptu
8. SIENKIEWICZ H.	W pustyni i w puszczy
9. UJEJSKI K.	Maraton – fragmenty
10. WOROSZYLSKI W.	Cyryl, gdzie jesteś?
11. ŻÓŁKIEWSKA W.	Ślady rysich pazurów

Lektury uzupełniające

1. BRANDYS M.	Śladami Stasia i Nel – fragmenty
2. BROSZKIEWICZ J.	Wielka, większa i największa
3. CURWOOD J. O.	Łowcy wilków
4. DOMAŃSKA A.	Historia żółtej cizemki
5. GAJDAR A.	Timur i jego drużyna
6. KORCZAK J.	Kajtuś Czarodziej
7. MOLNAR F.	Chłopcy z Placu Broni
8. NOWAKOWSKI Z.	Przylądek Dobrej Nadziei...
9. ORZESZKOWA E.	Dobra pani lub A...B...C...
10. RUDNICKA H.	Uczniowie Spartakusa
11. SZMAGLEWSKA S.	Czarne stopy
12. TWAIN M.	Przygody Tomka Sawyer'a

Klasa VI

Lektury obowiązkowe

1. DEFOE D.	Robinson Kruzo (wyd. dla młodzieży)
2. JURGIELEWICZOWA I.	Ten obcy
3. KUCZYŃSKI S.	Atlantyda, wyspa ognia lub Katastrofa
4. LEM S.	Bajki robotów – wybór
5. ORZESZKOWA E.	Tadeusz
6. PRUS B.	Na wakacjach
7. PRZYBOROWSKI W.	Szwedzi w Warszawie
8. SIENKIEWICZ H.	Sachem
9. SŁOWACKI J.	Balladyna

Lektury uzupełniające

1. CENTKIEWICZ Cz.	Czy foka jest biała?
2. CONAN-DOYLE A.	Przygody Sherlocka Holmes'a – wybór

3.	HOFFMAN E. T. A.	Historia dziadka do orzechów
4.	KNIGHT E.	Lassie, wróć
5.	LEM S.	Opowieści pilota Pirxa
6.	MONTGOMERY L. M.	Ania z Zielonego Wzgórza
7.	NIZIURSKI E.	Sposób na Alcybiadesa
8.	OZOGOWSKA H.	Ucho od śledzia
9.	PRUS B.	Anielka
10.	REID T. M.	Dolina bez wyjścia
11.	RUDNICKA H.	Chłopcy ze Starówki
12.	STEVENSON R. J.	Wyspa skarbów
13.	TWAIN M.	Przygody Hucka
14.	VERNE J.	Tajemnicza wyspa. T. 1 i 2
15.	WOJTYSZKO M.	Bromba i inni

Klasa VII

Lektury obowiązkowe

1.	FREDRO A.	Zemsta
2.	GALCZYŃSKI K. I.	Teatrzyk Zielona Gęś – wybór
3.	KAMIŃSKI A.	Kamienie na szaniec
4.	MICKIEWICZ A.	Dziady cz. II
5.	MORCINEK G.	Wyrębany chodnik – fragmenty
6.	MROŻEK S.	Woda, Wesele w Atomicach
7.	PRUS B.	Kroniki – fragmenty
8.	REYMONT W.	Chłopi
9.	SIENKIEWICZ H.	Krzyżacy

lektury uzupełniające

1.	DICKENS K.	Noc wigilijna
2.	DYGASIŃSKI A.	Wilk, psy i ludzie
3.	FIEDLER A.	Dywizjon 303
4.	GOGOL M.	Plaszcz
5.	GÓRSKA H.	Chłopcy z ulic miasta

6. HUGO W.	Gavroche
7. KRASZEWSKI J. I.	Stara baśń, Dziecię Starego Miasta
8. LONDON J.	Zew krwi
9. MAKUSZYŃSKI K.	Szatan z siódmej klasy
10. MICKIEWICZ A.	Grażyna
11. NEWERLY I.	Chłopiec z Salskich Stepów
12. PORAZIŃSKA J.	Kto mi dał skrzydła
13. PRUSZYŃSKI K.	Opowiadania — wybór, np. Różaniec z granatów, Trębacz z Sa-markandy
14. ZUKROWSKI W.	Lotna

Klasa VIII (od r. szk. 1985/86)

Lektury obowiązkowe

1. DĄBROWSKA M.	Wybór opowiadań (Najdalsza droga, Tu zaszła zmiana, Szkiełko)
2. IWASZKIEWICZ J.	Ikar, Podróż do Polski
3. KRUCZKOWSKI L.	Niemcy
4. MICKIEWICZ A.	Pan Tadeusz
5. MROŻEK S.	Słoń
6. SAINT-EXUPERY A. de	Mały księżę
7. SIENKIEWICZ H.	Latarnik lub Wspomnienie z Maripozy
8. ŻEROMSKI S.	Szyfrowe prace, Siłaczka, Dzienniki

Lektury uzupełniające

1. AUDERSKA H.	Ptasi gościniec
2. CONRAD J.	Tajfun
3. CZECHOW A.	Wybór nowel

4. HEMINGWAY E.	Wybór opowiadań
5. KAMIENSKA A.	Deszczowe lato
6. KONWICKI T.	Zwierzoczekoupiór
7. KRZYSZTOŃ J.	Wielbłąd na stepie
8. LONDON J.	Martin Eden
9. POLEWOJ B.	Opowieść o prawdziwym człowieku
10. PRUS B.	Placówka
11. SZANIAWSKI J.	Profes. Tutka
12. SZCZĘPAŃSKI J. J.	Polska jesień
13. WAŃKOWICZ M.	Ziele na kraterze lub Zupa na gwoździu
14. ŻULAWSKI M.	Opowieści mojej żony

ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA

(Wykaz obowiązuje do roku szkolnego 1985/86)

Klasa I.

Lektura obowiązkowa

I. WPROWADZENIE DO LEKTURY.

1. Odnaleźć sens w utworach literackich

Wybór opowiadań realistycznych i fantastycznych, np.

ANDERSEN J. Ch.

CZECHOW A.

DĄBROWSKA M.

LEM S.

SZANIAWSKI J.

Nowe szaty cesarza, Cięż

Człowiek w futerale lub Kameleon

Triumf Dionizego lub Noc ponad światem

Opowieści o pilocie Pirxie

Profesor Tutka

2. Polubić poezję... Wybór wierszy, np.

BRONIEWSKI W.	Zywioly, Mój pogrzeb, Ulica Miła
GALCZYŃSKI K. I.	Rozmowa liryczna
JASNORZEWSKA-PAWLIKOWSKA M.	Wybrzeże, Miłość, Kobieta która czeka, Samobójstwo dębu
LEŚMIAN B.	Dwoje ludziencek, Trupięgi
MICKIEWICZ A.	Polaty się ty me
MIŁOSZ Cz.	Miłość
STAFF L.	Wierzba, Wróble wiosenne, Zachód jesienny
SZYMBORSKA W.	Konkurs piękności męskiej
TUWIM J.	Przy okrągłym stole, Nie ma kraju, Chmury nad nami rozpał w lunę...
WIERZYŃSKI K.	Wisła i wyspa

3. Zrozumieć trud i radość pracy twórczej

BRONIEWSKI W.	O sobie samym
SŁONIMSKI A.	Belkot i magia
STAFF L.	Ars poetica
SZYMBORSKA W.	Radość pisania
TUWIM J.	Prośba o piosenkę, Sitowie

Wybór tekstów z podręcznika, np.

MAKUSZYŃSKI K.	Człowiek czarujący
MORSTIN L. H.	Rozmowy z poetą

II. W KRĘGU WIERZEN, MITÓW I SYMBOLI

1. Wybrane mity

IWASZKIEWICZ J.	Ikar
PARANDOWSKI J.	Mitologia

Wybór poezji współczesnej, np.

BRYLL E.

GROCHOWIAK S.

HERBERT Z.

RÓŻEWICZ T.

Wciąż o Ikarach gloszą....

Ikar

Nike, która się waha

Prawa i obowiązki

2. Wybrane psalmy i przypowieści biblijne

KOCHANOWSKI J.

MICKIEWICZ A.

NOWAK T.

SIENKIEWICZ H.

Psalmy, np. Kto się w opiekę

Księgi narodu i pielgrzymstwa
polskiego

Psalmy, np. Psalm codzienny,
Psalm nad śnieg bielszy, Psalm
wilczy

Quo vadis

III. Z LITERATURY STAROPOLSKIEJ

1. Początki życia narodowego

DŁUGOSZ J.

SIENKIEWICZ H.

Bogurodzica

Historia Polski

Krzyżacy

2. Renesansowa pełnia życia

KOCHANOWSKI J.

KOCHANOWSKI J.

KOCHANOWSKI J.

KOCHANOWSKI J.

REJ M.

SKARGA P.

Fraszki (np. Do gór i lasów i in-
ne)

Pieśni (np. Serce rośnie, Pieśń
o dobrej sławie, Pieśń o spusto-
szeniu Podola, Pieśń świętojań-
ska o Sobótce)

Hymn — Czego chcesz od nas
Panie

Odprawa posłów greckich

A niechaj narodowie... Żywot
człowieka poczciwego
Kazania sejmowe (O miłości ku
ojczyźnie...)

Nawiązania do tradycji renesansu

FLUKOWSKI S.
STAFF L.

Animo Liber
Przedśpiew, Lipy

Wybór tekstów z podręcznika, np.

MALEWSKA H.
WASIUTYŃSKI W.

Proteus
Mikołaj Kopernik w Akademii
Krakowskiej

3. Barokowe kontrasty

MORSZTYN J. A.
PASEK J. Ch.
POTOCKI W.

Wybór wierszy
Pamiętniki
Wybór frazsek, Wojna chocim-
ska

Nawiązania do baroku w poezji współczesnej, np.

GROCHOWIAK S.
RYMKIEWICZ J. M.

Modlitwa do Pani
Daphnis w drzewo bobkowe
przemieniła się...

4. Obywatelski charakter literatury Oświecenia

KARPINSKI F.
KOLLATAJ H.
KRASICKI I.
KRASICKI I.
KRASICKI I.
KRASICKI I.
STASZIC S.

Anonimowa poezja polityczna,
np. Do panującego i narodu,
Karmanid
Zale Sarmaty
Do prześwietnej deputacji
Hymn
Satyra – Pijaństwo
Bajki – wybór
Monachomachia
Prestrogi dla Polski

Wybór tekstów z podręcznika, np.

BARDECKA A., TURNAU I. Warsztaty sławnych mistrzów

DEPTA H.
JACKIEWICZ A.
KUCHARSKI J. E.
OSIATYŃSKI W.

WASYLIEWSKI S.

Środki wyrazowe sztuki filmowej
Piękny komiks
Teatr znikającego ekranu
Cud na Wembley (lub inne ak-
tualne reportaże sportowe)
Wizyta w Łazienkach

Lektura do wyboru

JURGIELEWICZOWA M.
KRÜGER M.
SIĘSICKA K.

Antologia współczesnej noweli
radzieckiej, np. Śmierć bajki lub
inny utwór
Niespokojne godziny
Godzina pąsowej róży
Beethoven i dziśny, Zapółka na
zakręcie

Klasa II

Lektura obowiązkowa

I. OJCZYŻNA

Pieśni i hymny narodowe, pieśni rewolucyjne

BRONIEWSKI W.

Syn podbitego narodu, Mazurek
Chopina

DELAVIGNE K.

Warszawianka

EHRENBURG G.

Gdy naród do boju...

KONOPNICKA M.

Rota

MICKIEWICZ A.

Konrad Wallenrod

MICKIEWICZ A.

Dziady cz. III

MIŁOŻ C.

W mojej ojczyźnie

NORWID C. K.

Moja ojczyzna, Język ojczysty

SŁOWACKI J.
WARYŃSKI L.
WYBICKI J.
WYSPIAŃSKI S.

Grób Agamemnona
Mazur kajdaniarski
Mazurek Dąbrowskiego
Wesele

II. PRACA I OBYCZAJE

BRONIEWSKI W.
FREDRO A.
ORZESZKOWA E.
PRUS B.
REYMONT W.

Łódź, Twarde ręce
Śluby panienskie
Nad Niemnem
Lalka
Chłopi

III. CZŁOWIEK I WSPÓLNOTA

ASNYK A.
RÓŻEWICZ T.

RÓŻEWICZ T.

SZANIAWSKI J.
ZAPOLSKA G.
ZEROMSKI S.

Do młodych
Świadkowie albo nasza mała
stabilizacja (cz. I i II)
Koncert życzeń albo Dytyramb
na cześć teściowej
Żeglarz
Moralność pani Dulskiej
Ludzie bezdomni

Lektura do wyboru

HASZEK J.

IWASZKIEWICZ J.
MAUPASSANT G. de

SAINT-EXUPERY A.

SIENKIEWICZ H.
STEINBECK J.

ZEROMSKI S.

Przygody dzielnego wojaka
Szwejka
Bilek
Wybór nowel, np. Naszyjnik, Ba-
ryleczka
Nocny lot albo Ziemia planeta
ludzi
Potop
Niebieskie pastwiska lub Perła
lub Kasztanek
Wierna rzeka

Klasa III

Lektura

I. CZŁOWIEK WOBEC SWEGO CZASU

KRUCZKOWSKI L.	Niemcy
MICKIEWICZ A.	Do Matki Polki
NAŁKOWSKA Z.	Medaliony
ZEROMSKI S.	Przedwiośnie

Pieśni i wiersze związane z I i II wojną światową

Od Pieśni Legionów do Marsza
Mokotowa

Wybór prozy związanej z wojną i okupacją, np.

BIAŁOSZEWSKI M.	Pamiętnik z powstania warszawskiego
BOROWSKI T.	Opowiadania
DĄBROWSKA M.	Przygody człowieka myślącego
WAŃKOWICZ M.	Ziele na kraterze
WAŃKOWICZ M.	Tędy i owędy

Wybór poezji związanej z wojną i okupacją, np.

BACZYŃSKI K. K.	Mazowsze, Pokolenie, Elegia o chłopcu polskim
BRONIEWSKI W.	Monte Cassino
FLUKOWSKI S.	Strofy olimpijskie
GALCZYŃSKI K. I.	Pieśń o fladze
JASNORZEWSKA-PAWLICKOWSKA M.	Barwy narodowe
MIŁOŻ CZ.	Ballada, Campo di Fiori
RÓŻEWICZ T.	Ocalony
SŁONIMSKI A.	Alarm

Wybór tekstów z podręcznika (dla kl. II), np.

BARTELSKI L.	Śmierć poety
KRUCZKOWSKI L.	Jeszcze o „Niemcach”
ZAWORSKA H.	Artyzm „Medalionów”

II. W POSZUKIWANIU WARTOŚCI

ANDRZEJEWSKI J.	Popiół i diament
MICKIEWICZ A.	Oda do młodości
PARANDOWSKI J.	Niebo w płomieniach

Wybór prozy polskiej i obcej, np.

CONRAD J.	Tajfun
FAULKNER W.	Dwaj żołnierze
HEMINGWAY E.	Stary człowiek i morze
LONDON J.	Miłość życia
SZANIAWSKI J.	Matka, Powódź
SZOŁOCHOW M.	Los człowieka

Wybór poezji współczesnej, np.

HERBERT Z.	Przesłanie Pana Cogito, Pan od przyrody
LIPSKA E.	Egzamin, Ucz się śmierci, Nie zostałem wybitnym mężem stanu
MIŁOSZ Cz.	Piosenka o końcu świata
TWARDOWSKI J.	Czekanie, Jeszcze, Aniele Boży

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
TECHNIKUM I LICEUM ZAWODOWE

(Wykaz obowiązuje do roku szkolnego 1985/86)

Klasa I

Lektura podstawowa

Świat starożytny

HOMER
PARANDOWSKI J.

Biblia. Stary Testament – wybrane fragmenty, np. z Księgi Genesis, Księgi Hioba, Pieśni nad pieśniami

Iliada

Mitologia

Psalmów: wybrane przypowieści ewangeliczne, np. Kazanie na górze, Przypowieść o dobrym Samarytaninie, o synu marnotrawnym

SOFOKLES

Antyгона

Średniowiecze

Bogurodzica

Fragmenty najstarszych zabytków literatury polskiej (np. Legenda o św. Aleksym, O zachowaniu się przy stole, Rozmowa mistrza Polikarpa ze śmiercią, Satyra na lenliwych chłopów, Pieśń o Rolandzie)

GAL ANONIM

Kronika polska

Odrodzenie

FRYCZ-MODRZEWSKI A.	O poprawie Rzeczypospolitej
KOCHANOWSKI J.	Wybór fraszek, pieśni, trenów
REJ M.	Żywot człowieka poczciwego
SKARGA P.	Kazania sejmowe
SZEKSPIR W.	Romeo i Julia lub Makbet

Barok

MORSZTYN J. A.	Wybór wierszy
POTOCKI W.	Wybór wierszy, Wojna chocimska
SĘP-SZARZYŃSKI M.	Wybrany sonet

Wybór wierszy innych poetów polskiego baroku, np.

KOCHOWSKI W.	Wybór wierszy
MORSZTYN Z.	Wybór wierszy
NABOROWSKI F.	Wybór wierszy
PASEK J. Ch.	Pamiętniki

Proza epistolarna i refleksyjno-filozoficzna

MOLIER	Listy do Marysieńki Jana Sobieskiego lub Rozmowy Artaxasa z Ewandrem S. H. Lubomirskiego Świątoszek lub Skąpiec
--------	--

Oświecenie

KRASICKI I.	Wybór bajek, satyr (np. Żona modna, Pijaństwo, Do króla, Monachomachia)
-------------	---

Publicystyka Sejmu Czteroletniego:

KARPINSKI F.

KOLLATAJ H.
STASZIC S.

Wybór wierszy (np. Laura i Filon, Bóg się rodzi, Pieśń dziada)
Pisma
Pisma

Komedia oświecenia:

NIEMCEWICZ J. U.

Powrót posła

Lektura uzupełniająca

Świat starożytny

A. Informacja o różnych doktrynach filozoficznych antyku

ARYSTOTELES
AURELIUSZ M.
DEMOKRYT
EPIKUR
HERAKLIT
HORACY
PLATON

Poetyka
Rozmyślenia

Wybór wierszy
Obrona Sokratesa

B.

PARANDOWSKI J.
SIENKIEWICZ H.

Dysk olimpijski
Quo vadis?

C.

CERAM C. W.
JASTRUŃ M.
KOSIDOWSKI Z.
KUNCEWICZ P.

Bogowie, groby i uczeni
Mit tródziennomorski
Opowieści biblijne
Antyk zmęczonej Europy

A.

DANTE

Boska komedia
Dzieje Tristana i Izoldy
Kwiatki św. Franciszka

B.

BERENT W.
GALCZYŃSKI K. I.
KOSSAK-SZCZUCKA Z.
MALEWSKA H.
MICKIEWICZ A.

Zywe kamienie
Wit Stwosz
Krzyżowcy
Kamienie wołać będą
Grażyna

C.

LE GOFF
HUIZINGA I.
JASZENICA P.

Kultura średniowiecznej Europy
Jesień średniowiecza
Polska Piastów

Odrodzenie

A.

KOCHANOWSKI J.
REJ M.
SZYMONOWIC S.

Odprawa posłów greckich
Krótka rozprawa
Wybrane sielanki (np. Zeńcy, Ko-
lacze)

Proza europejskiego renesansu:

BOCCACIO J.
CERVANTES M.
MACHIABELLI N.
MONTAIGNE
RABELAIS F.

Pisma
Don Kichote
Pisma
Pisma
Pisma

B.

LESMIAN B.
ROLLAND R.
STAFF L.

TUWIM J.

Urszula Kochanowska
Colas Breugnon
Curriculum vitae, Lipy, Przed-
śpiew
Rzecz czarnoleska

C.

BOROWY W.
JASIENICA P.
MICKIEWICZ A.

SUCHODOLSKI B.

WEINTRAUB W.

Kamienne rękawiczki
Polska Jagiellonów
Wykłady z literatury słowiańskiej
(np. wykład XXV, XXXIII, XI)
Narodziny nowożytnej filozofii
człowieka
Rzecz czarnoleska

Barok

A.

CORNEILLE P.
KARTEZJUSZ
PASCAL H.

Cyd
Rozprawa o metodzie
Myśli

B.

KOSSAK-SZCZUCKA Z.
MALEWSKA H.
SIENKIEWICZ H.

Złota wolność
Panowie Leszczyńscy
Ogniem i mieczem

C.

BŁONSKI J.

BOROWY W.
JASIENICA P.
TAZBIR J.

Mikołaj Sep-Szarzyński a począt-
ki polskiego baroku
O poezji polskiej XVIII w.
Rzeczypospolita obojga narodów
Spotkanie z historią

A.

BOGUSŁAWSKI W.
DIDEROT D.
GOETHE J. W.

Krakowiacy i górale
Kubuś Fatalista
Cierpienia młodego Wertera,
Wybór wierszy

KRASICKI I.

Mikołaja Doświadczynskiego
przypadki

LOCKE J.
ROUSSEAU J. J.
SCHILLER F.
WOLTER
ZABŁOCKI F.

List o tolerancji
Umowa społeczna
Zbójcy
Kandyd
Fircyk w zalotach
Świat poprawia – zuchwałe rze-
miosło. Antologia poezji polskie-
go oświecenia.

KARPIŃSKI F.
KITOWICZ
NIEMCEWICZ J. U.

Pamiętniki polskie XVIII w.
Pamiętniki polskie XVIII w.
Pamiętniki polskie XVIII w.

B.

BERENT W.
RZEWUSKI W.

Nurt, Diogenes w kontuszu
Pamiętniki Soplicy

C.

GOLINSKI Z.
LIBERA Z.

Ignacy Krasicki
Życie literackie w Warszawie w
czasach Stanisława Augusta

Klasa II

Lektura podstawowa

Romantyzm

MEDRO A.
KRASIŃSKI Z.
MICKIEWICZ A.

Śluby panięskie
Nie-Boska komedia
Oda do młodości

MICKIEWICZ A.
MICKIEWICZ A.
MICKIEWICZ A.
MICKIEWICZ A.
MICKIEWICZ A.
MICKIEWICZ A.
NORWID C. K.
SŁOWACKI J.
SŁOWACKI J.

SŁOWACKI J.

Wybór ballad i wierszy
Dziady cz. II i III
Sonety krymskie
Konrad Wallenrod
Pan Tadeusz
Liryki lozańskie
Wybór wierszy
Kordian
Wybór liryków (w tym Grób Agamemnona)
Beniowski

Pozytywizm

ASNYK A.
KONOPNICKA M.
KONOPNICKA M.

ORZESZKOWA E.
ORZESZKOWA E.

PRUS B.
PRUS B.

PRUS B.
SIENKIEWICZ H.

SIENKIEWICZ H.

Wybór wierszy
Wybór wierszy
Wybór nowel (np. Mendel Gdański, Miłosierdzie gminy)
Wybór nowel (np. Gloria victis)
Nad Niemnem lub inna powieść (np. Meir Ezofowicz, Cham, Dziurdziowie)
Wybór kronik
Wybór nowel (np. Nawrócony, Pomyłka, Grzechy dzieciństwa)
Lalka
Wybór nowel (np. Sachem, Bartek Zwycięzca, Szkice węglem, Ta trzecia)
Potop

Lektura uzupełniająca

Romantyzm

A.

BALZAC H.

Ojciec Goriot

BYRON J.
DICKENS K.
DICKENS K.
FREDRO A.

GOGOL M.
HUGO W.
KRASZEWSKI J. I.
MĄLCZEWSKI A.
MICKIEWICZ A.

Wybór prozy publicystycznej

MICKIEWICZ A.

MUSSET A. de
PUZSKIN A.
PUZSKIN A.
SCOTT W.
SŁOWACKI J.
SŁOWACKI J.
SŁOWACKI J.
SŁOWACKI J.
STENDHAL
SZEKSPIR W.

Wybór epistolografii romańtycznej, np.

CHOPIN F.
KRASIŃSKI Z.
MICKIEWICZ A.
NORWID C. K.
SŁOWACKI J.

Giaur
Dawid Copperfield
Klub Pickwicka
Pan Jowialski
Wybór publicystyki społecznej
i literackiej A. ŚWIĘTOCHOW-
SKI, E. ORZESZKOWA, M. KO-
NOPNICKA i inni)
Wybór opowiadań, np. Płaszcz
Nędznicy
Wybrana powieść
Maria
Dziady cz. IV

fragmenty z Ksiąg pielgrzym-
stwa..., Skład zasad, wybór arty-
kułów z Trybuny Ludów

Spowiedź dziecięcia wieku
Eugeniusz Oniegin
Wybór wierszy
Wawerley lub inna powieść
Balladyna
Lilla Wenedo
Fantazy
Sen srebrny Salomei
Czerwone i czarne
Hamlet

Listy
Listy
Listy
Listy
Listy

Wybór poezji romantycznej w kraju, np.

LENARTOWICZ T.	Wiersze
POL W.	Wiersze
SYROKOMLA W.	Wiersze
UJEJSKI K.	Wiersze

B.

KRUCZKOWSKI L.	Kordian i cham
PAUSTOWSKI K.	Opowieść północna
WYSPIAŃSKI S.	Warszawianka
WYSPIAŃSKI S.	Noc listopadowa
ZEROMSKI S.	Popioły

C.

BOY-ZELEŃSKI T.	Obrachunki fredrowskie
BOY-ZELEŃSKI T.	Brązownicy
BRANDYS M.	Kozietulski i inni
BRANDYS M.	Koniec świata szwoleżerów
DERNAŁOWICZ M.	Juliusz Słowacki
PRZYBOS J.	Czytając Mickiewicza — wybór
WITKIEWICZ S.	Mickiewicz jako kolorysta
WITKOWSKA A.	Wielcy polscy romantycy

Pozytywizm

A

COMTE A.	Czym jest filozofia pozytywna
PRUS B.	Faraon
PRUS B.	Emancypantki
PRUS B.	„Ogniem i mieczem” powieść z dawnych lat Henryka Sienkiewicza
SIENKIEWICZ H.	Listy z podróży do Ameryki
SIENKIEWICZ H.	Pan Wołodyjowski
TOLSTOJ L.	Wojna i pokój
TURGIENIEW T.	Ojcowie i dzieci

TERLECKI W.
WANKOWICZ M.
ZEROMSKI S.
ZEROMSKI S.

Dwie głowy ptaka
Tworzywo
Echa leśne
Rozdziobią nas kruki, wrony...

C.

KIENIEWICZ S.
MARKIEWICZ H.

Dramat trzeźwych entuzjastów
Antynomia powieści realistycznej
dziewiętnastego wieku: Realizm,
naturalizm, typowość

Klasa III

Lektura podstawowa

Młoda Polska

Poezja europejska II poł. XIX w i początku XX w.

BAUDELAIRE Ch.	Wybór wierszy
BŁOK A.	Wybór wierszy
MALLARME S.	Wybór wierszy
RILKE R. M.	Wybór wierszy
RIMBAUD A.	Wybór wierszy
VERLAINE P.	Wybór wierszy
WHITMAN W.	Wybór wierszy

Liryka okresu Młodej Polski, np.

KASPROWICZ J.	Wybór wierszy
PRZERWA-TETMAJER K.	Wybór wierszy
REYMONT W. S.	Chłopi
STAFF L.	Wybór wierszy
WYSPIAŃSKI S.	Wesele
ZEROMSKI S.	Wybór opowiadań
ZEROMSKI S.	Ludzie bezdomni

DĄBROWSKA M.
ŻEROMSKI S.

Noce i dni (tom I i II)
Przedwiośnie

Powieść wybrana spośród utworów:

KADEN-BANDROWSKI J. **General Barcz**
KUNCEWICZOWA M. **Cudzoziemka**
NAŁKOWSKA Z. **Granica**

Proza awangardowa, np. wybrany tom W. GOMBROWICZA
lub B. SCHULZA.

Poezja europejska, np.

APOLLINARE G. **Wybór wierszy**
CWIETAJEWA M. **Wybór wierszy**
ELIOT T. S. **Wybór wierszy**
JESIENIN S. **Wybór wierszy**
MAJAKOWSKI W. **Wybór wierszy**
PASTERNAK B. **Wybór wierszy**

Poezja polska, np.

BRONIEWSKI W. **Wybór wierszy**
CZECHOWICZ J. **Wybór wierszy**
GAŁCZYŃSKI K. I. **Wybór wierszy**
LEŚMIAN B. **Wybór wierszy**
MIŁOSZ Cz. **Wybór wierszy**
PAWLIKOWSKA-JASNO-
RZEWSKA M. **Wybór wierszy**
PRZYBOŚ J. **Wybór wierszy**
SKAMANDRYCI **Wybór wierszy**
STAFF L. **Wybór wierszy**

Dramat polski, np.

SZANIAWSKI J. **Żeglarz**

SZANIAWSKI J.
SZANIAWSKI J.
WITKIEWICZ S. I.
WITKIEWICZ S. I.

Most
Adwokat i róże
W małym dworku
Szewcy

Publicystyka społeczna i kulturalna:

BOY-ZELEŃSKI T.
IRZYKOWSKI K.
PRUSZYŃSKI K.
WAŃKOWICZ M.

Wybór artykułów
Wybór artykułów
Wybór artykułów
Wybór artykułów

Lektura uzupełniająca

Młoda Polska

A.

BERENT W.
ORKAN W.
PRZERWA-TETMAJER K.

Ozimina
W Roztokach
Na skalnym Podhalu – wybrane
opowiadanie
Ludzie podziemi
Wyzwolenie
Moralność pani Dulskiej
Proza publicystyczna, Dzienniki

Wybór publicystyki literackiej i społecznej, np. S. BRZOZOWSKI, K. IRZYKOWSKI, L. KRZYWICKI, W. NAŁKOWSKI, S. PRZYBYSZEWSKI

CONRAD J.
CONRAD J.

Lord Jim
Jądro ciemności lub Smuga cienia
Trzy siostry
Wujaszek Wania
Czajka

CZECHOW A.
CZECHOW A.
CZECHOW A.

CZECHOW A.
CZECHOW A.
DOSTOJEWSKI F.
DOSTOJEWSKI F.
FLAUBERT C.
GORKI M.
GORKI M.
IBSEN H.
IBSEN H.
MAETERLINCK M.
SHOW G. B.
WELLS G.
WELLS G.
ZOLA E.

Wiśniowy sad
Wybór nowel
Wspomnienia z domu umarłych
Zbrodnia i kara
Pani Bovary
Matka
Na dnie
Dzika kaczka
Nora
Ślepcy
Pigmalion
Wehikuł czasu
Wojna światów
Germinal

B.

MIŁOSZ Cz.
TUWIM J.

Traktat poetycki
Dziesięciolecie

C.

BRZOZOWSKI S.
WYKA K.
ZELEŃSKI-BOY T.

Legenda Młodej Polski
Thanatos i Polska
Znasz-li ten Kraj. Słówka — wybór.

Dwudziestolecie międzywojenne

BRECHT B.
BUŁHAKOW M.
DĄBROWSKA M.
GOMBROWICZ W.
HASZEK J.

Kariera Artura Ui
Mistrz i Malgorzata
Ludzie stamtąd
Ferdynurke
Przygody dobrego wojaka Szwej-
ka
Czerwone tarcze
Lato w Nohant
Wybór nowel
Czarne skrzydła

IWASZKIEWICZ J.
IWASZKIEWICZ J.
IWASZKIEWICZ J.
KADEN-BANDROWSKI J.

KAFKA F.
MAJAKOWSKI W.
MAJAKOWSKI W.
MALRAUX A.
MANN T.
MANN T.
PARANDOWSKI J.
PARANDOWSKI J.
PROUST M.

REMARGUE E. N.
SAINT-EXUPERY A.
SAINT-EXUPERY A.
SAINT-EXUPERY A.

Proces
Łaźnia
Pluskwa
Dola człowieka
Buddenbrookowie
Czarodziejska góra
Niebo w płomieniach
Trzy znaki Zodiaku
W poszukiwaniu straconego czasu – wybrany tom, np. W stronę Swanna
Na zachodzie bez zmian
Nocny lot
Mały księżę
Ziemia planeta ludzi

Klasa IV

1. Poezja Polska w czasie wojny – według wyboru nauczyciela i uczniów.
  - a) twórczość pisarzy starszej generacji,
  - b) pokolenie K. Baczyńskiego.
2. Proza fabularna, literatura faktu, pamiętniki i eseistyka wobec zjawisk II wojny światowej
  - a) BOROWSKI T. Pożegnanie z Marią
NAŁKOWSKA Z. Medaliony
  - b) AUDERSKA H. Ptasi gościnnie
BIAŁOSZEWSKI M. Pamiętnik z powstania warszawskiego
BRATNY R. Kolumbowie rocznik 20
CUCZKOWSKI L. Czarny potok
CZESZKO B. Tren
DYGAT S. Jezioro Bodeńskie
HOŁUJ T. Koniec naszego świata

KORCZAK J.
MOCZARSKI K.
NOWAK T.

STRZELECKI J.
SZCZEPAŃSKI J. J.
WAŃKOWICZ M.
WYKA K.
ZAŁUSKI K.

Pamiętnik
Rozmowy z katem
A jak królem, a jak katem będziesz
Próba świadectwa
Polska jesień
Szkice spod Monte Cassino
Życie na niby
Przepustka do historii

3. Współczesna poezja polska

- a) Poeci debiutujący przed 1945 rokiem: W. BRONIEWSKI, K. I. GAŁCZYŃSKI, J. IWASZKIEWICZ, Cz. MIŁOSZ, A. SŁONIMSKI, L. STAFF.
- b) Poeci debiutujący po 1945 roku: M. BIAŁOSZEWSKI, E. BRYLL, S. GROCHOWIAK, Z. HERBERT, T. RÓŻEWICZ, W. SZYMBORSKA.

4. Współczesna powieść – polska i powszechna

a) Ku genezie współczesności

ANDRZEJEWSKI J.	Papiół i diament
CZESZKO B.	Pokolenie
IWASZKIEWICZ J.	Sława i chwila
KAWALEC J.	Tańczący jastrząb
KONWICKI T.	Sennik współczesny
KUŚNIEWICZ A.	Strefy
MIŁOSZ Cz.	Dolina Issy
NEWERLY I.	Pamiętka z Celulozy
STRYJKOWSKI J.	Głosy w ciemności

b) Proza paraboliczna

BOCHENSKI J.	Boski Juliusz
BREZA T.	Urząd
CAMUS A.	Dżuma
PUTRAMENT J.	Boldyn

- c) **Nosi sąsiedzi**
HRABAL B.
RASPUTIN W.
TIENDRIAKOW W.
WOLF Ch.
- Pociągi pod specjalnym nadzorem**
Pożegnanie z Matiorą
Zgon
Rozmyślenia nad Christą T.
- d) **Ku dalekim kulturom**
ABE KOBO
CARPENTIER A.
MARGUEZ G.
- Kobieta z wydm**
Podróż do źródeł czasu
Sto lat samotności
- e) **Lekcja antyutopii**
BRADBURY R.
LEM S.
SHUTE N.
STRUGACCY A. i B.
- 451° Fahrenheita**
Powrót z gwiazd
Ostatni brzeg
Przenicowany świat
5. **Współczesna nowela (mikropowieść) i opowiadanie:**
- a) **polskie**
- BRĄNDYS K.**
DĄBROWSKA M.
FILIPOWICZ K.
HLASKO M.
IWASZKIEWICZ J.
MROŻEK S.
NOWAKOWSKI M.
RUDNICKI A.
SZANIAWSKI J.
ZIELIŃSKI S.
ZUKROWSKI W.
- Wywiad z Ballmeyerem, Jak być kochaną**
Tu zaszła zmiana, Na wsi wesele
Co jest w człowieku, Pamiętnik antybohatera
Baza Sokołowska, Pierwszy krok w chmurach
Bitwa na równinie Sedgmoor, Ogrody, Zarudzie
Deszcz
Zdarzenie w miasteczku, Wesele raz jeszcze
Zabawa ludowa
Profesor Tutka, np. Opowiadanie barwne, Śnieg przeszloroczny
Paryż, Sny pod Fumarolą
Z kraju milczenia

b) obce

BOLL H.

BORGES J. L.

CAMUS A.

CORTAZAR J.

FAULKNER W.

HEMINGWAY E.

PAVEL O.

Człowiek z notami, Przechodniu
powiedz Spa...

Ogród o rozwidlających się
ścieżkach, Temat zdrajcy i bo-
hatera

Obcy

Południowa autostrada

Zstęp Mojżeszu, np. Niedźwiedź

Coś się kończy, Rzeka dwóch
serc

Śmierć pięknych saren

6. Wybór współczesnego reportażu – O. BUDREWICZ, K. DZIE-
WANOWSKI, R. KAPUSCIŃSKI, K. KAKOLEWSKI, H. KRALL,
E. OSMANCZYK

7. Współczesny dramat polski

KRUCZKOWSKI L.

KRUCZKOWSKI L.

MROZEK S.

RÓZEWICZ T.

Niemcy

Pierwszy dzień wolności

Tango

Kartoteka

8. Eseistyka, nauki humanistyczne

BOCHEŃSKI A.

GRZYBOWSKI K.

INGARDEN R.

KOTARBIŃSKI T.

KRONSKI T.

OSSOWSKA M.

OSSOWSKI S.

TATARKIEWICZ W.

Rzecz o psychice narodu pol-
skiego

Ojczyzna – naród – państwo

Książeczka o człowieku

Medytacje o życiu godziwym

Faszizm a tradycja europejska

Normy moralne

Analiza socjologiczna pojęcia
ojczyzny

O szacunku

Jubileusze i Jubilaci

Dzień dzisiejszy staje się historią i tak bibliotekarskie dni powiązane mnogością codziennych zajęć, przedzielone obchodami nieśmiertelnych Dni Kultury Oświaty Książki i Prasy oraz rocznicami podyktowanymi przez życie, łączą się niepostrzeżenie w lata pracy stanowiące całe aktywne, zawodowe życie człowieka. Dodać należy, że jest to przeważnie jeszcze życie kobiety obciążonej dodatkowo mnogością obowiązków rodzicielskich i domowych - w sumie przecieź społecznych...

Posypały się te jubileusze jak z rogu obfitości, trudno wszystkim uwiecznić, ale jest sprawą oczywistą, że musimy je odnotować, gdyż każdy z nich kryje ludzkie życie, które włączyło się w tych powojennych latach do upowszechnienia książki tu, na Opolszczyźnie.

Jest jakiś magnes w tym zawodzie, może tkwi on w samej książce, ale niektórzy związani z nią od lat młodości uznają go za zawód swego życia.

W lutym br. jubileusze XXX-lecia pracy zawodowej obchodzili trzy nasze koleżanki, których praca zawodowa stanowiła istotny i niebagatelny wkład w rozwój czytelnictwa w ich środowiskach. W kolejności podaję krótkie biografie jubilatek z lekkim pociągnięciem pióra po ich portretach psychologicznych, gdyż każda z nich zasługiwałaby na obszernie, wyczerpujące opracowanie - a na to niestety nasze łamy są za ciasne.

S T E F A N I A S M A J E K - dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie Koźlu urodziła się dnia 22.12.1933 r. w Suchowoli /woj. lwowskie/.

Po szkole podstawowej kończy w roku 1953 Wydział Bibliotekarski Technikum Kulturalno - Oświatowego ze specjalizacją w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą we Lwowie.

Podjeżdża zaraz pracę w Rejonowej Bibliotece dla dzieci i młodzieży w miejscowości Frankowsk w ZSRR i pracuje tam do marca 1957 r.

W ramach repatriacji wraca do Polski w 1957 roku i osiedla się wraz z rodziną w Koźlu, podejmując pracę w dziele udostępniania P.B.P. za kierownictwa Ewy Urbiczek. Kolejno kończy kursy doskonalenia zawodowego w Jarocinie i Opolu.

Następnie pełni funkcję instruktora, a w 1961 roku obejmuje kierownictwo Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej jeszcze w starym małym lokalu z nieliczną obsadą personalną. Stan wyjściowy czytelnictwa był bardzo niski w stosunku do liczby mieszkańców powiatu. Mimo młodego wieku i raczej ugodowego usposobienia, potrafi wiele załatwić i zdziałać. Ma ujmujący sposób bycia, łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi, umie rozmawiać z władzami lokalnymi i zdobyć sobie właściwy autorytet w środowisku i wśród współpracowników. Skupia swą energię głównie na organizacji sieci bibliotecznej, rozwija punkty i w rok potem powiat ma pełną sieć bibliotek i 31 punktów! Lata 1965 - 1969 to okres kapitalnego remontu budynku, który w całości ma być przeznaczony na bibliotekę. Trzy piętra! Wypożyczenie w meble przy braku centrali zaopatrzenia w sprzęt nie jest sprawą łatwą, a ambicją kierowniczką jest uczynienie z tej placówki nowoczesnej biblioteki oddziałującej na użytkownika także przytulnością, estetyką i atmosferą. Zamienia się w zaopatrzeniowca, budowniczego, intendenta i administratora. To było dzieło jej życia. Tylko niewątpliwy wdzięk i kobiece walory połączone z pewnymi zdolnościami dyplomatycznymi pozwoliły przebrnąć jej przez wszystkie te etapy zwycięsko!

23 września 1969 roku następuje otwarcie biblioteki, która wzbudza zachwyt nie tylko miejscowego i wojewódzkiego środowiska bibliotecznego oraz czytelników, ale staje się miejscem szkoleniowym ściągającym do Koźla wycieczki profesjonalistów z całej Polski. Sala bajek, Gabinet Marksizmu - Leninizmu, ogromna wypożyczalnia z wolnym dostępem do półek, pracownie, magazyny to już rozmach prawie europejski. Wypożyczenie biblioteki w meble z drewna wykonane przez firmę najlepszego wówczas na Opolszczyźnie F. Faferka z Budkowie Starych dawało gwarancję trwałości i nie pozbawione było nowatorskich pomysłów.

Biblioteka żyje pełnią życia kulturalnego, organizuje różnoro-

odne formy pracy oświatowej, rocznie odbywa się tam po-25 spotkań z najwybitniejszymi pisarzami, a czytelników przybywa tak dużo, że w roku 1980 jest ich 22,1% w stosunku do liczby mieszkańców. Średnia wypożyczeń na czytelnika wynosi 16 vol. To już są sukcesy niewątpliwe. Wydaje folder o bibliotece, zaprasza ekslibrisy, organizuje konkursy. Bibliotekę widać w Mieście i staje się ona centralnym punktem życia kulturalnego Koźla. Dziesięcioosobowy już zespół biblioteki tworzy zwartą, ambitną grupę pracowników z dobrze pojętym patriotyzmem lokalnym. Nie ma instytucji, nie ma organizacji, z którą by nie współpracowano.

W 1974 roku St. Smajek zostaje wytypowana przez Ministerstwo Kultury i Sztuki na stypendium zagraniczne i jedzie do Biblioteki im. Lenina w Moskwie.

Dzisiaj mieszkając przez ścianę z biblioteką nie wyłącza się z jej spraw ani na chwilę. Za tym aktywnym życiem zawodowym ukryte jest jeszcze dodatkowo skomplikowane życie osobiste, wychowywanie dwojga dzieci, ale jej dewizą życiową i cechą charakteru rzadko spotykaną jest niezmierna życzliwość do ludzi, do otoczenia, gotowość przyjścia z pomocą każdemu, kto tego potrzebuje. Pokonywanie trudności bez narzekania zjednało jej sympatię środowiska bibliotekarskiego nie tylko w Koźlu. Ciągłe otwarta i czuła na to, co się dobrego w bibliotekarstwie dzieje, wprowadza innowacje i nigdy nie ustaje w rozwijaniu i kształtowaniu czytelnictwa w środowisku dość skomplikowanym i zróżnicowanym: wiejskim autochtonicznym, miejskim i robotniczym.

Znajduje jeszcze dodatkowo czas na pracę społeczną. Uziłła w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, jest członkiem Zarządu Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Koźlu, a każdorazowo sekretarzem Zjazdu. Od roku 1974 pełni funkcję sekretarza POP przy Miejskim Ośrodku Upowszechniania Kultury.

Jak w każdej pracy zaangażowanej były róże i ciernie, o których w jubileuszowych podsumowaniach raczej się nie mówi, ale ważne jest to, że zawód bibliotekarza traktuje jako swego rodzaju wyróżnienie, a nie tylko pracę, za którą dostaje się odpowiednie wynagrodzenie.

Władze miasta doceniły jej wkład pracy i kol. Stefania Smajek figuruje w Księdze Zasłużonych dla miasta Koźla, a ponadto po-

siada złotą odznakę ZG TPPR, oraz złotą odznakę ZG Ligi Kobiet. Z odznaczeń państwowych posiada Brązowy Krzyż Zasługi. Ponadto przyznano jej odznakę zasłużonego Działacza Kultury i Zasłużonemu Opolszczyźnie. Z okazji jubileuszu Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu uhonorował ją wpisem do Księgi Zasłużonych Bibliotekarzy oraz pięknie opracowanym na czerpanym papierze dyplomem.

M A R I A K L O N O W S K A Dyrektorka Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie urodziła się 28.8.1936 roku w Kazuszu /woj. stanisławowski/. W 1945 roku przyjechała z rodziną do Polski i osiedliła się w Grodkowie. Szkołę Średnią kontynuuje w pobliskim Brzegu. Wzruszyła do Liceum Pedagogicznego. Mając niecałe 16 lat musiała przerwać naukę z powodu złych ukladów rodzinnych i podejmuje pracę w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Grodkowie za kierownictwa Pani Marii Kasperek, z którą przepracuje następnych 18 lat. Przepracowanie tych lat z Panią Marią, niezmiernie wymagającą i surową zwierzchniczką, przy której popatrzenie na zegarek o godzinie 15-ej byłoby wielkim nietaktem /prywatnie człowiek o gołębin sercu/ znaczyło tyle co przebrnięcie przez swój uniwersytet społecznikowsko - zawodowy. M.Kasperek z wykształcenia pedagog nadawała ton najwyższy swojej pracy bibliotekarskiej i, jak legenda głosi, przewodniczący gminnych rad narodowych wychodzili ją witać na rogatki kiedy przyjeżdżała na wizytację placówek. Pod takim kierownictwem rozwijała swoją wiedzę fachową M.Klonowska i w praktycznym działaniu sprawdzała te umiejętności. Następnie kończy dwuletnie studium bibliotekarskie w Państwowym Ośrodku Kształcenia Kadr Bibliotekarskich w W-wie (punkt konsultacyjny w Opolu) i zdobywa dyplom Państwowego Studium Kulturalno Oświatowego i Bibliotekarskiego we Wrocławiu. Od 1955 roku sprawuje funkcję instruktora PIMBP i całą swoją energię skupia na rozwijaniu sieci bibliotecznej, a szczególnie punktów bibliotecznych, które w owym czasie stanowiły niebagatelny problem i dawały statystycznie duży procent czytelników i wypożyczeń. Dużo pracy i zapału wkłada również w popularyzację literatury rolniczej i rozwój życia kulturalnego podopiecznych placówek.

W tym okresie biblioteka organizuje duże problemowe wystawy w DKOKiP, które ściągały do placówki całe społeczeństwo, szkoły średnie i podstawowe. Jedną taką wystawą była poświęcona literaturze dziecięcej i inscenizacji książki M. Konopnickiej pt. "O krasnoludkach i sierotce Marysi". Przypomniła sobie wówczas, że część dekoracji mogła by wypożyczyć z kościoła po wielkanocnych uroczystościach, a ksiądz był na tyle wyrozumiały, że przystał na tą koegzystencję... To były barwne czasy, a młodość nie znała żadnych przeszkód !

Rozległa sieć bibliotek i zła komunikacja zmuszała do korzystania z takich środków lokomocji jak rower i trzeba było pokonywać i 17 km w jedną stronę. Likwidowanie analfabetyzmu, popularyzacja książek dla nowego czytelnika, selekcje, organizacja spotkań autorskich, zmiany lokalowe w trudnym powiecie o zróżnicowanym społeczeństwie - to była praca wymagająca hartu i przywiązania. W 1972 roku przenosi się biblioteka do ratusza. Maria Kłonowska pełni kilkakrotnie funkcję zastępcy kierownika, a w 1982 roku zostaje mianowana dyrektorem Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie. 50 % czytelników w stosunku do liczby mieszkańców w samym mieście to jest szczytowe osiągnięcie. Pani Maria zwierza się, że ma już takie zubożenie zawodowe, iż na przechodniów w Grodkowie nie patrzy inaczej tylko zaraz myśli: ach ten jeszcze nie należy do biblioteki, ten zalega z książkami, ten o coś prosi !

Jej praca społeczna skupia się na pełnieniu funkcji w Komisji Oświaty w Radzie Narodowej oraz działalności w szeregach Stronnictwa Demokratycznego od roku 1958, za co została odznaczona srebrną odznaką

Posiada odznakę Zasłużonego Działacza Kultury i Zasłużonemu Opolszczyźnie.

DANIELA KOENIGSBERG urodziła się 15.1.1936 roku w Rokietnicy pow. Jarosław /woj. rzeszowski/. W 1947 roku przybywa wraz z rodzicami do Grodkowa. Do szkoły średniej uczęszcza w Brzegu. Z powodu poważnej choroby matki musi przerwać naukę i 15.2.1953 roku podejmuje pracę w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Grodkowie. Miała również niecałe 18 lat i w tym trzyposobowym zespole składającym się z kierownika biblioteki

i kol. Marii Klonowskiej rodzi się jej osobowość zawodowa oraz umiejętności radzenia sobie ze wszystkim w każdej sytuacji. Właściwie trudno dziś rozgraniczyć, co robiła jedna, a co druga. Wszystkie osiągnięcia tej biblioteki muszą pójść na wspólne konto ! Kończy kurs I stopnia w Jarocinie, a następnie dwuletnie studium POKiB we Wrocławiu i 3 tygodniowy kurs czytelnictwa dziecięcego w Toruniu pod kierunkiem Pani Marii Gutry. Ta specjalizacja zaciąży już na jej zawodowej karierze, gdyż obok pracy instruktora i prowadzenia gabinetu instrukcyjno - metodycznego specjalizuje się w czytelnictwie dziecięcym.

Praca kulturalno - oświatowa pochłania jej dużo czasu. W tym okresie w latach 60-tych w okresie akcji "Nieprzetartych szlaków" spotkania autorskie odbywały się raz w miesiącu w dwóch wyznaczonych do tego celu placówkach. Kamiennik i Wójcice gościły najwybitniejszych pisarzy polskich, którym trzeba było towarzyszyć, a przedtem spotkanie przygotować i rozpropagować książki tych pisarzy. W związku z przeniesieniem się biblioteki do ratusza (napisano listy do pisarzy i około 30 pisarzy przysłało swoje autografy i życzenia dla placówki, którą znali ze spotkań. Cenne listy weszły do zbiorów biblioteki, a bogata kronika obrazuje ten wieloletni i wielokierunkowy jej rozwój. Materiały te były wielokrotnie eksponowane podczas licznych wystaw okolicznościowych. Współpraca ze szkołami, praca z dziećmi szeroko pojęta, służba informacyjna to tylko wycinki 30-letniej pracy kol. Danieli Koenigsberg. Pedagogika Pani Marii Kasperek, która wszczepiła swoim młodym pracownikom sumiennosc, obowiązek ponad wszystko, wytrwalosc i praca dla społeczeństwa omocowały przez cały ciąg bibliotekarskiego zywota, o którym nikt nie ma pojecia spoza profesji, uwazajac zawod bibliotekarza za przyjemnosc tylko obcowania z ksiazkami.

Swoje spolecznikowskie pasje realizowala w szeregach SBP i w komisjach wyborczych.

Odnaczona odznaką Zasluzonego Dzialacza Kultury i Zasluzonemu Opolszczyznie ma swój niewatpliwý wkład w rozwój czytelnictwa swego miasta i powiatu i moze miec poczucie dobrze spełnionego obowiazku. Kapelus z glowy przed szeregowymi bibliotekarzami bibliotek publicznych !

KRONIKA

/ Styczeń - grudzień 1982/

Gratulacje dla jubilatów

30 lat w bibliotekach przepracowały: Maria Klonowska /MiGDP w Grodkowie/, Aniela Moszowska /MiGDP w Lewinie Brzeskim/, Maria Czekalska /MiGDP w Białej/, Maria Jeziorowska /MiGDP w Kluczborku/, Maria Lidia Jaluży /MiGDP Leśnica, Filia - Góra św. Anny//; natomiast 20 lat: Henryka Trojan /MBP w Kędzierzynie-Koźlu/, Mirosława Bernacka /GDP Olszanka, Filia - Michałów/, Elżbieta Tracz i Maria Kantor /MBP w Brzegu/, Anna Sitak /GDP w Lubszy/, Janina Fryc /MiGDP Namysłów, Filia - Głuszyna/, Maria Jakubiec /MBP w Kędzierzynie - Koźlu/, Zofia Haradzka /GDP w Świerczowie/, Gerlinda Wiecha /GDP w Lasowicach Małych/.

Wyróżnienia dla społecznego aktywu bibliotek

W listopadzie podsumowano konkurs - współzawodnictwo na najlepszy punkt biblioteczny zorganizowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną przy współudziale ZW ZAM i ZW ZSM. W konkursie trwającym od stycznia 1982 r. uczestniczyło 68 punktów. Nagrodzono: Zenonę Gnypa /OHP w Nysie/, Irenę Nagał /Szpital Specjalistyczny w Kędzierzynie - Koźlu/, Krystynę Larch /Państwowe Gospodarstwo Ogrodnicze w Kędzierzynie - Koźlu/, Marka Kasprzyka /Strażnica WOP w Pokrzywniej/, Monikę Kosińską z Gwoździec gm. Krapkowie, Józefę Zaryczaińską z Przylesia Dolnego gm. Grodków; ponadto 20 społecznych opiekunów punktów - otrzymało wyróżnienia.

Zmiany kadrowe w Brzegu

We wrześniu dyrektorem MiGDP mianowano Danutę Klin, pełniącą dotychczas funkcję kierownika Terenowego Zespołu Instruktorów WBP w Brzegu.

Nowe placówki biblioteczne

W 1982 roku zorganizowano filie biblioteczne w Jakubowicach gm. Pawłowiczki, Kotłarni gm. Bierawa, Michałowicach gm. Lubsza i Przysięczy gm. Prószków.

Działalność szkoleniowa Działu Informacyjno-Bibliograficznego

WBP

W listopadzie zorganizowano dwudniowe seminarium dla pracowników informacji z 10 WBP. Temat: działalność informacyjna w bibliotekach miejskich i gminnych.

Dla pracowników miejskich i gminnych bibliotek publicznych Opolszczyzny przeprowadzono 4 jedniowe szkolenia nt. - biblioteki ośrodkami wiedzy i informacji o regionie.

wystawy i zestawy

W Dziale Informacyjno - Bibliograficznym WBP opracowano 12 zestawów bibliograficznych, które były wykorzystane m.in. w bibliotekach terenowych. Największym powodzeniem cieszyły się materiały nt.: parapsychologii, narkomanii w Polsce oraz osobliwości przyrodniczych Opolszczyzny.

Zorganizowano wystawy m.in.: Polskie słowo drukowane na Śląsku, Setna rocznica powstania ruchu robotniczego w Polsce.

Kiermasze książki poszukiwanej

Zarządy Okręgów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Stowarzyszenia Księgarzy Polskich w Opolu zorganizowały w maju i wrześniu skup i sprzedaż książek. Stoiska usytuowane na Pl. Wolności miały duże powodzenie. Imprezę warto kontynuować. Koło SBP w Opolu zorganizowało m.in.: wycieczki - do Biblioteki Książtoru na Jasnej Górze w Częstochowie i na przedstawienie "Brat naszego Boga" w Teatrze Słowackiego w Krakowie oraz wieczór wspomnień poświęcony Rafałowi Urbanowi.

wpisy do Usługi Honorowej

Do Księgi Honorowej ZO Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu wpisano - Janinę Knapik /WBP w Opolu/, Anielę Moszowską /LUBPW Lewinie Brzeskiej/ i Mariannę Koźniewską /WSP w Opolu/.

Oprac. Mieczysław Faber

